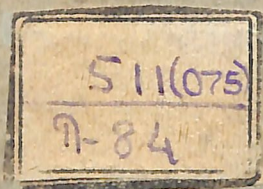

Ն. Ա. ՊՈՊՈՎԱ

ԹՎԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

ՅԵՐԿՐԻԴ ԴԱՍԱՐԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ ՅԵՐԵՎԱՆ 1936

400
1936

20 MAY 2010

2 SEP 2006

511(075)

Ն. Ս. ՊՈՊՈՎԱ

7-84

7-84 ար

Թ Վ Ա Բ Ա Ն Ո Ւ Թ Յ Ա Ն
Դ Ա Ս Ա Գ Ի Ր Ք

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԴԱՍԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Թարգմ. Ա. ՇԱՎԱՐՇՅԱՆ

№
8/84

Ե.

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ, 1935 թ.

23.07.2013

Պատ. խմբագիր՝ Արտ. Խանգյան
Տեխ. խմբագիր՝ Գ. Զեյնյան
Սրբազգիչ՝ Հ. Դուխանյան

9/2/53

Հրատ. 3467. Գլավիկա 293. Գառվեր 1107. Տիրամ 40000.
Հանձնված և արտադրություն 2 հոկտեմբերի 1935 թ.
Ստորագրված և տպագրելու 27 նոյեմբերի 1935 թ.
Պետհոտ տպարան Յերևան, 11 Գնունի, 4.

2484

21612

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՐՅՈՒՐՅԱԿ

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՅԵՎ ՀԱՆՈՒՄ

I

1. Առաջինից յերկրորդ խումբ փոխադրեցին 15 տղա և 20 աղջիկ. 4 աշակերտ ել նոր ընդունեցին: Քաճի յերեսա կա յերկրորդ խմբում:
2. Աշակերտը գնեց 2 հատ 7 կոպեկանոց տետր և 30 կոպեկի թանաք: Վո՞րքան դրամ նա ծախսեց:
3. 56 կոպեկի գնեցին 8 կոպեկանոց 2 գունավոր մատիտ և ներկերի մի հավաքածու: Ի՞նչ արժեք ներկերի հավաքածուն:
4. 3 վրձինին և սոսնձին վճարեցին 62 կոպ.: Սոսնձն արժե 50 կոպ.: Ի՞նչ արժե յուրաքանչյուր վրձինը:

5.	60+5	43—3	35+3	47—6
	80+7	56—6	24+5	59—8
	50+2	34—4	72+4	86—2
	70+9	98—8	91+7	68—7
6.	46+20	82—20	50+15	75—35
	28+30	63—40	40+29	96—56
	57+40	71—30	30+54	64—44
	35+50	94—60	10+83	87—37

7. Համեմատիր հետևյալ որինակները.
 $35+2=37$ $2+35=37$

Մի որինակն ինչո՞վ և տարբերվում մյուսից:

Գումարելիս կարելի չէ քվերը տեղափոխել— մեկը մյուսի տեղը դնել:
Ավելի հեշտ է մեծ քվին փոքրն ավելացնել, քան փոքրին՝ մեծը:

8. $3+35$ $4+75$ $5+43$ $6+23$
 $2+26$ $7+62$ $3+64$ $7+81$
 $4+43$ $8+91$ $2+75$ $5+94$

9. $28-26$ $39-36$ $58-53$ $68-64$
 $35-33$ $48-45$ $69-67$ $86-81$
 $45-42$ $56-52$ $77-75$ $99-98$

10. Մի տղա գնեց գրչաման՝ 32 կոպեկով, գրիչ ու ծայր՝ 12 կոպեկով և մեկ մատիտ: Ընդամենը նա ծախսեց 57 կոպեկ: Ի՞նչ արժե մատիտը:

11. Դպրոցական կոոպերատիվում կար 98 տետր: Վաճառեցին 35 վանդակավոր և 42 մի տողանի տետր: Քանի՞սը մնաց:

12. $14+12$ $56-23$ $43+15$ $56-21$
 $22+23$ $68-44$ $53+24$ $78-35$
 $34+41$ $87-25$ $61+37$ $87-42$
 $55+32$ $79-53$ $72+16$ $99-54$

II

1. Դպրոցական բանջարանոցում մեկ մարգից հանվեց 37 կգ դադար, մյուսից՝ 3 կգ ավելի: Վո՞րքան դադար հանվեց յերկու մարգից:

Կիլոգրամ բառը կրճատ գրվում է կգ:

2. Հավաքեցին 4 պարկ սոխ, յուրաքանչյուր պարկում 10 կգ: Տնկելու համար զատեցին 6 կգ: Մնացածը հատկացվեց դպրոցական նախաճաշի համար: Վո՞րքան սոխ հատկացվեց դպրոցական նախաճաշի համար:

3. $6+4$ $45+5$ $3+7$ $41+9$
 $26+4$ $74+6$ $23+7$ $52+8$
 $8+2$ $67+3$ $43+7$ $34+6$
 $78+2$ $32+8$ $63+7$ $89+1$

4. $10-6$ $50-3$ $90-4$ $80-7$
 $20-6$ $80-1$ $40-2$ $80-3$
 $40-6$ $70-5$ $80-8$ $70-2$
 $70-6$ $40-7$ $60-9$ $70-8$

5. Տնկեցին 8 պարկ կարտոֆիլ, հավաքեցին 72 պարկ ավելի: Վո՞րքան կարտոֆիլ հավաքեցին:

6. Ածուխը կադամբ քաղեցին, վորը կանաչ տերևներով 50 կգ քաշ ունեւր, իսկ առանց այդ տերևների 43 կգ: Վո՞րքան եր կանաչ տերևների քաշը:

7. $38+2$ $4+16$ $8+52$ $1+29$
 $2+38$ $4+36$ $5+85$ $7+93$
 $54+6$ $4+86$ $3+77$ $9+61$
 $6+54$ $4+96$ $6+44$ $8+37$

8. $50-2$ $60-59$ $80-27$ $70-68$
 $50-48$ $60-56$ $50-43$ $80-77$
 $40-4$ $60-54$ $40-31$ $90-84$
 $40-36$ $60-52$ $70-64$ $100-93$

9. Աշնան աշխատանքների սկզբին պետք է նորոգեն 27 գուլթան և 23 տալիան: 35 գործիք արդեն նորոգված է: Քանի՞սը դեռ չի նորոգված:

10. Կոլտնտեսութունն ունեւր 56 ձի: Նոր կոլտնտեսականներն ել բերին 14 ձի: Զիւերից 48-ն աշխատում ե դաշտում: Քանիսն ե մնում մյուս աշխատանքների համար:

11. $15+15$ $30-15$ $27+23$ $30-13$
 $25+25$ $50-25$ $29+21$ $40-22$

35+35	70-35	48+12	50-28
45+45	90-45	64+26	60-35
12. 32+48	100-54	39+21	60-34
46+34	80-32	47+33	50-39
51+19	70-44	74+16	70-58
73+27	90-72	82+18	100-76

13. Զրադացում առաջին անգամ աղացին 38 պարկ հացահատիկ, իսկ յերկրորդ անգամ դրանից 6 պարկ պակաս: Զրադացում ընդամենը քանի՞ պարկ հացահատիկ աղացին:

14. Կոլտնտեսությունն նախընտրում էր 40 հորթ: Մասնակցերից համար ավելին 13 արջառ, մնաց 5 արջառ և յերկնջները: Նախընտրում քանի՞ յերկնջ (եզ հորթ) էր:

15. 25+13+32	36+54-18	59-14+25
74+26-19	78+12-59	47-36+29
62+28-74	37+23-41	74-52+38
28-16+48	56-11+15	39-25+16

16. X (խքս) տառի փոխարեն գրիր թիվը.

26+X=40	X+18=50
39+X=70	X+37=90
43+X=60	X+24=80
62+X=100	X+76=100
76-X=40	X-20=57
69-X=19	X-45=32
80-X=48	X-27=43
100-X=69	X-34=66

III

1. Մի արկղում էր 38 կգ խնձոր, մյուսում՝ 7 կգ ավելի: Ի՞նչքան խնձոր էր յերկրորդ արկղում:

$$\begin{array}{r} 38+7=45 \\ \hline 38+2=40 \quad 40+5=45 \end{array}$$

2. Սրկղը խնձորով կշռում է 42 կգ, իսկ դատարկ արկղը՝ 8 կգ: Վո՞րքան է խնձորի քաշը:

$$\begin{array}{r} 42-8=34 \\ \hline 42-2=40 \quad 40-6=34 \end{array}$$

3. 16+9	38+4	15-7	42-6
26+9	59+6	25-7	73-8
56+9	65+7	45-7	61-5
76+9	87+8	75-7	92-9

4. Մի տակառ լցրին նախ 28 գլուխ մանրացրած կաղամբ, հետո դարձյալ՝ 7 գլուխ: Մյուս տակառն առաջինից 8 գլուխ ավելի լցրին: Քանի՞ գլուխ մանրացրած կաղամբ լցրին յերկրորդ տակառը:

5. Տակառը վարունգներով կշռում է 80 կգ, իսկ առանց վարունգների՝ 23 կգ: Վաճառեցին 9 կգ վարունգ: Վո՞րքան մնաց տակառում:

6. 46+8-23	63-5-34	74-8+12
54+9-42	32-9+45	27+9-15
68+7-34	47-8-23	38+8-22
59+6-31	81-7+13	92-6-43

7. Գնեցին 75 կոպեկի վարունգ և 18 կոպեկի սոխ: Վո՞րքան գրամ ծախեցին:

$$\begin{array}{r} 75+18=93 \\ \hline 70+10=80 \quad 5+8=13 \quad 80+13=93 \end{array}$$

8. Զամբյուղում էր 45 պամիդոր: Զոկեցին ամեն նահասածները, մնաց 17-ը: Զամբյուղից քանի՞ պամիդոր վերցրին:

$$\begin{array}{r} 45-17=28 \\ \hline 45-10=35 \quad 35-5=30 \quad 30-2=28 \end{array}$$

9. $16+16$ $36-18$ $28+37$ $72-35$
 $28+28$ $52-26$ $35+19$ $63-18$
 $37+37$ $78-39$ $16+57$ $26-19$
 $49+49$ $94-47$ $43+29$ $84-46$
10. $56+27$ $92-28$ $54+39$ $78-19$
 $37+48$ $54-17$ $45+47$ $52-29$
 $15+39$ $41-26$ $38+28$ $67-28$
 $73+18$ $86-19$ $46+36$ $65-17$

11. Յերեխաները աշխատանքի դասին բերին 45 կոճ: 16 կոճից անիվներ պատրաստեցին, իսկ 12-ից՝ հոլեր: Քաճի կոճ մնաց:

12. Յերեխաները լուցկու տուփերից յերկու գնացք են սարքում: Գնացքներից մեկն ունենալու յե 15 վազոն, մյուսը՝ 18: 25 վազոնի անիվներն արդեն սարքված են: Քաճի վազոն դեռ անիվներ չունի:

13. $19+23-6$ $72-18+26$ $94-67+28$
 $15+69-28$ $64-26+38$ $85-59+17$
 $24+57-36$ $51-34+16$ $65-29+14$
 $38+54-65$ $72-47+56$ $42-17+35$

14. $(25+18)-(41-22)$ $(92-65)+(18+19)$
 $(16+55)-(74-39)$ $(61-32)+(25+17)$
 $(34+47)-(92-76)$ $(53-27)+(38+29)$
 $(28+64)-(83-57)$ $(74-38)+(27+26)$

15. Յերեխաները պատրաստեցին 6 տետր և 8 բլոկ՝ ընդամենը մի տետրին գնաց 3 թերթ թուղթ, իսկ ամեն մի բլոկն ունի 2 թերթ: Ընդամենը քաճի թերթ թուղթ սպառվեց:

16. Կարմիր թղթից կտրեցին 35 տառ, իսկ կանաչից՝ 28 տառ: Այդ տառերից պրակատի վրա փակցրին 47-ը: Քաճի թղթ մնաց:

17. $37+X=89$ $X+24=48$ $42+X=75$
 $26+X=70$ $X+45=80$ $56+X=90$
 $48+X=52$ $X+36=72$ $47+X=64$
18. $48-X=25$ $X-23=35$ $64-X=42$
 $60-X=32$ $X-37=60$ $100-X=58$
 $53-X=28$ $X-46=18$ $81-X=67$

19. Տրամվայի կոնդուկտորը վաճառեց 48 տոմս և 27-ն ելավեց տալոնների դիմաց: Կոճի վրա մնաց 25 տոմս: Ընդամենը քանի՞ տոմս եր:

20. Տրամվայի տոմսն արժե 10 կոպեկ: Ճանապարհորդն ունի մի քանի 20 կոպեկանոցներ: Իսկ կոնդուկտորը 15 կոպեկանոցներ: Ի՞նչպես պետք է վճարվի տոմսի գինը:

21. Տրամվայի տոմսի գինն է 10 կոպեկ: Ճանապարհորդի բոլոր դրամներն էլ 15 կոպեկանոցներ են, կոնդուկտորինը՝ 10 կոպեկանոցներ: Ի՞նչպես պետք է վճարվի տոմսի գինը:

19	26	21
24	22	20
23	18	25

21	26	25
28	24	20
23	22	27

25	30	29
32	28	24
27	26	31

22. Այս քառակուսիների մեջ յեղած թվերը հումարները շարքերով, սյունակներով և անկյունից անկյուն: Համեմատիր ստացված թվերը:

IV

1. Այս ռեկտանգլներից յուրաքանչյուրի մեջ թվերն այնպես դասավորիր, Վոր հումարներն ու հանելն ավելի հարմար լինի:

- $64+18+6$ $27+5+13$ $55-17-15$
 $52+24+18$ $59+16+11$ $72-36-22$

43—28—3 38+27+12 63—27—23
76—39—16 36+28+24 84—48—34

2. Լուծիր առաջին սյունակը: Նույն ձևով լուծիր նաև մնացած որինակները:

27+16 36+28 75—38 46+17
27+13+3 44+37 63—27 35+27
84—47 25+46 92—56 73—36
84—44—3 38+36 81—45 64—48

3. Լուծիր առաջին սյունակը: Նույն ձևով լուծի՛ր նաև մնացած որինակները:

26+19 18+19 53+29 46+19
26+20—1 25+29 34+59 62+29
47+29 36+39 22+39 55+39
47+30—1 32+49 37+49 43+49

V

1. Հետևյալ խնդիրներից յուրաքանչյուրի պայմանը գրիր տետրում: Այդ պայմաններից յուրաքանչյուրի համար մտքումդ հարց պատրաստիր: Լուծիր խնդիրը:

- 1) Ավստրալիայում կար 16 մարդ, 5 մարդ ել մտավ:
- 2) Լրագրավաճառն ուներ 100 լրագիր. վաճառեց 38 լրագիր:
- 3) 22 ուսուցիչ գնեցին մի հակադադ և վարժական հրացան: Հակադադն արժի 12 ուսուցի:
- 4) Առաջին խմբում կա 42 աշակերտ, յերկրորդում՝ 6-ով պակաս:
- 5) Մի ածուխ ստացվեց 48 կգ կադամբ, մյուսինը՝ 4 կգ ավելի:

2. Արագրի խնդիրը և կետերի փոխարեն թվեր գիր:

Գործնանը յերկրորդ խմբում կար... հոկտեմբերիկ:

Աշնանն ավելացավ ելի... հոկտեմբերիկ: Ընտրի՛ր հարցը և լուծիր խնդիրը:

ԱՆՅԱՆԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄ

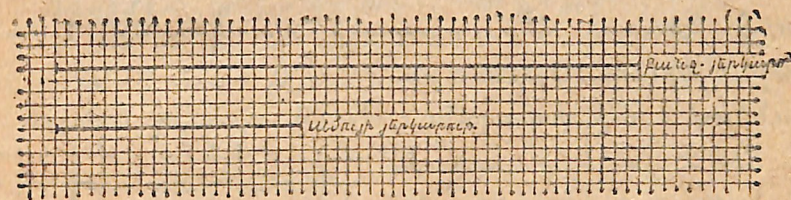
1. 23+7 2+28 46+34 45+9 26+47
70—6 90—81 60—25 62—7 84—39

2. Մի ցեխում կա 45 բանվոր և 39 բանվորուհի: Նրանցից 6 մարդ գեռ չի գրվել փոխառության: Քանիսն է գրվել:

ՈՒՂԻՂ ԳԾԵՐԻ ՉԱՓՈՒՄԸ ՅԵՎ ՆՐԱՆՑ ԳԾԱԴՐՈՒՄԸ ՄԱՍՇՏԱՐԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ

1. 10 մ յերկարության չափելու պարանով չափեցե՛ք գարոցի բակի, բանջարանոցի, խաղերի հրապարակի յերկարությունն ու լայնությունը:

Մետր բառը կրճատ գրում են մ:

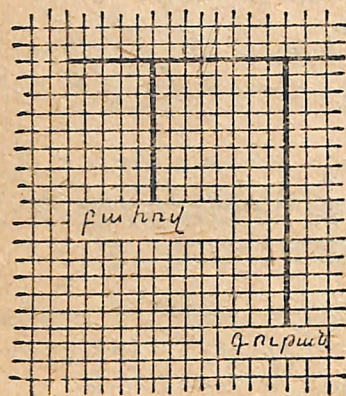
2. Նայիր գծագրին: 1 վանդակի յերկարությունը պատկերում է 1 մ: Այդ այն մասշտաբն է, վորի համաձայն պատրաստված է գծագիրը:

Մասշտաբի համաձայն հաշվիր բանջարանոցի և աշտի յերկարությունը:

3. Այս գծագրին արտահայտում է բահի փորվածքի և գութանավարի խորությունը: Գծագիրը պատրաստ-

Վաճ և այսպիսի մասշտաբով— 1 վանդակը պատկերում է 1 սմ:

Բացատրիր այդ գծադիրը:

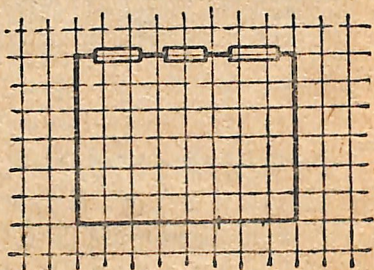

4. Չափիր դպրոցի և այն տան յերկարությունը, վորտեղ դու ապրում ես: Վանդակավոր թղթի վրա գծադիրը այդ շենքերի յերկարությունը, ընդունելով 1 վանդակի յերկարությունը 10 մ-ի փոխարեն:

5. Հատակագծի վրա 1 վանդակը պատկերացնում է 1 մ: Քանի մետր է դասարանի յերկարությունը: Քանի մետր է դասարանի լայնությունը:

6. Դձագրիր ձեր դասարանի հատակագիծը, 1 վանդակի յերկարությունն ընդունելով 1 մ-ի փոխարեն:

Յեթև չափելիս սանտիմետրներ ստացվեն, 75 սմ-ը և ավելին մի ամբողջ մետր հաշվիր: 25 սմ-ը և ավելի պակասը բոլորովին հաշվի մի տոնիր. մնացած գնալքերում հաշվիր. վոր բացի ամբողջ մետրից ստացվել է նաև կես մետր:

ԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ԹՎԵՐԻ ԳՈՒՅՄՈՒՄՆ ՈՒ ՀԱՆՈՒՄԸ

1. Մի տղա դրձահատին վճարեց 2 ոտ. 35 կոպ. և 2 գունավոր մատիտներից ամեն մեկին 8 կոպ.: Վո՞րքան փող ծախսեց նա:

2. Դպրոցի արհեստանոցի համար պենցին 18 ո. 46 կոպեկի տախտակ, 3 ո. 18 կոպեկի մեխ և 14 ո. 30 կոպեկի մետաղալար: Ի՞նչքան վճարեցին այդ բոլորին:

3. 1 ո. 58 կ. + 9 կ. 3 ո. 65 կ. — 8 կ.

2 ո. 36 կ. + 18 կ. 2 ո. 75 կ. — 27 կ.

4. 1 ո. 35 կ. + 2 ո. 26 կ. 7 ո. 86 կ. — 3 ո. 58 կ.

4 ո. 38 կ. + 1 ո. 54 կ. 4 ո. 78 կ. — 2 ո. 49 կ.

5. Զբհորի ջրի խորությունը չափելու համար մի սլարան իջեցրին, վորի ծայրին վորոշ ծանրություն և կապած: Ամբողջ սլարանի յերկարությունը 5 մ 8 դմ է, ջրից վեր՝ 2 մ 6 դմ: Վո՞րքան է ջրի խորությունը ջրհորում:

Դեցիմետր բառը կրճատ դրում են դմ:

6. 3 մ 80 սմ յերկարության տախտակից կտրեցին 1 մ 35 սմ յերկարություն ունեցող մի կտոր: Վո՞րքան է մնացածի յերկարությունը:

7. 2 մ 6 դմ + 3 դմ 5 մ 8 դմ — 6 դմ

3 մ 4 դմ + 1 մ 5 դմ 7 մ 6 դմ — 3 մ 2 դմ

8. 1 դմ 2 սմ + սմ 3 դմ 8 սմ — 3 սմ

4 դմ 3 սմ + 2 դմ 5 սմ 5 դմ 9 սմ — 4 դմ 6 սմ

9. 2 մ 24 սմ + 35 սմ 8 մ 68 սմ — 25 սմ

3 մ 32 սմ + 1 մ 49 սմ 7 մ 72 սմ — 2 մ 37 սմ

10. Յերկրորդ դասարանի աշակերտը դպրոցում որական գրադվում է 4 ժամ. 2 ժամ գնում է լվացվելուն, հագնվելուն և ուտելուն, 1 ժամ դասերը պատրաստե-

լուն և 10 ժամ՝ քնելուն: Քա՞նի ժամ և մնում խաղի,
զբոսանքի և հանգստի համար:

11. Յերեխան որական 9 ժամ լինում և մնում:
Քա՞նի ժամ և լինում նա տանը:

12. 4 որ 6 ժ. + 9 ժ. 5 որ 23 ժ. — 7 ժ.
5 որ 7 ժ. + 12 ժ. 4 որ 20 ժ. — 16 ժ.

13. 7 որ 9 ժ. + 2 որ 8 ժ. 6 որ 18 ժ. — 3 որ 9 ժ.
6 որ 5 ժ. + 3 որ 18 ժ. 8 որ 22 ժ. — 6 որ 15 ժ.

ՏԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ԲԱՂԴԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

1. Վո՞րտեղ ավելի շատ են մուրճերը՝ վերևի՞ շար-
քում, թե՞ ներքևի: Վերևի շարքում ծածկիք այնքան
մուրճ, վորքան ներքևի շարքումն է: Դարձյալ քա՞նի
մուրճ և մնում վերևի շարքում: Ուրեմն վերևի շարքում
քանիստ՞վ ավելի մուրճ կա քան ներքևի շարքում:

լուծում. $8 - 6 = 2$

Ներքևի շարքի մուրճերը
քանիստ՞վ են պակաս վերևի
շարքի մուրճերից:

լուծում. $8 - 6 = 2$

Վորպեսզի իմանանք, թե
8-ը քանիստ՞վ է ավելի 6-ից,
նույնպես և քանիստ՞վ է 6-ը
պակաս 8-ից, պեսf է 8-ից
հանենք 6:

2. Անցյալ տարի կոլտնտեսությանն ուներ 58 կով և
29 հորթ, իսկ այս տարի՝ 95 կով և հորթ: Մի տարում
քա՞նի գլուխով է ավելացել կոլտնտեսության նախիրը:

3. Մի բեղունում կա 37 լ կաթ, մյուսում՝ 48 լ: Ա-
ռաջին բեղունից վերցրին 12 լ, յերկրորդից՝ 29 լ: Այդ
բեղուններից վո՞րի մեջ քիչ կաթ մնաց և վո՞րքանով քիչ:

Լիար բառը կրճատ գրում են ՚:

4. Բանջարանոցային կոլտնտեսության մեջ 2 ածու-
յից ստացան 100 կգ կաղամբ: Այդպիսի 1 ածույից մե-
նատնտեսն ստացավ 39 կգ: Կոլտնտեսության 1 ածու-
յի բերքը վո՞րքանով ավելի յե մենատնտեսի 1 ածույի
բերքից:

5. Չափիր այս մեխերը:
Մեխերից մեկը ինչքանո՞վ
չերկար է մյուսից: Այս մե-
խերից մեկը ինչքանո՞վ կարճ
է մյուսից:

6. Գծիր յերկու ուղիղ գիծ՝ 11 սմ և 7 սմ յերկարու-
թյամբ: Դրանցից մեկը մյուսից ինչքանո՞վ է յերկար:

7. Ռոստովի գործարանը մի օրում բաց թողեց 52
ցանույ մեքենա և 27 ցաքան, իսկ հետևյալ օր՝ 65 ցա-
նոյ մեքենա և 32 ցաքան: Գործարանը յերկրորդ օրը
վորքանո՞վ ավելի գործիք բաց թողեց:

8. Թղթի գործարանում հարվածայինը մինչև ճաշ
արտադրեց 38 կգ թուղթ, իսկ ճաշից հետո՝ 43 կգ: Վոչ
հարվածայինն ամբողջ օրն արտադրեց 67 կգ: Վորքա-
նո՞վ սլակաս արտադրեց նա, քան հարվածայինը:

ԱՆՑԱԾԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄԸ

1. 5ա. 36կ. + 1ա. 47կ. 3մ 58սմ + 2մ 37սմ
2ա. 92կ. — 1ա. 65կ. 4մ 95սմ — 1մ 76սմ

2. 5 մ 9 դմ յերկարության տախտակից կտրեցին
1 մ 2 դմ յերկարությամբ մի կտոր: Կտրած մասը վոր-
քանո՞վ է կարճ մնացածից:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՄԱՆ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ԿՐԿՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՆՉԵՎ 20

1. Գնեցին 6 ներկ յուրաքանչյուրը 3 կուպեկի և մեկ
գունավոր մատիտ: Մատիտը 2 կուպեկով էժան եր բոլոր
ներկերից: Ի՞նչ արժեք մատիտը:

2. Բլոկնոտն արժե 9 կոպ., իսկ մեկ թերթ թուղթը՝ 4 կոպ.: Վո՞րն է թանգ և վորքանո՞վ է թանգ՝ 2 բլոկնոտը, թե՞ 4 թերթ թուղթը:

3. $2 \times 2 + 9$ $2 \times 3 + 8$ $2 \times 5 + 8$
 $2 \times 4 + 7$ $2 \times 6 + 5$ $2 \times 10 + 12$
 $2 \times 8 + 9$ $2 \times 9 + 2$ $2 \times 7 + 9$

4. $5 \times 3 + 9$ $9 \times 2 + 12$ $6 \times 3 + 9$ $3 \times 6 + 9$
 $8 \times 2 + 7$ $7 \times 2 + 6$ $4 \times 4 + 8$ $6 \times 2 + 5$
 $4 \times 2 + 6$ $3 \times 4 + 9$ $10 \times 2 + 14$ $4 \times 3 + 8$
 $3 \times 3 + 8$ $5 \times 4 + 7$ $4 \times 5 + 13$ $3 \times 5 + 7$

5. 20 կոպեկով գնեցին 4 կոպեկանոց մի քանի տետր և մեկ գրիչ ու գրչածայր՝ 8 կոպեկով: Քանի՞ տետր գնեցին:

6. Մի թղթի վրա կպցրած է 9 կոճակ, մյուսի վրա 6: Քանի՞ դպրոցական խալաթի կրավականացնի այդքան կոճակը, յեթե մեկ խալաթին կարում են 5 կոճակ:

7. $4:2+9$ $6:2+8$ $10:2+9$
 $8:2+8$ $12:2+7$ $20:2+3$
 $16:2+6$ $18:2+5$ $14:2+4$

8. $12:3+8$ $12:6+18$ $9:3+15$ $10:5+11$
 $16:4+9$ $20:10+14$ $14:7+12$ $18:6+9$
 $18:3+7$ $15:3+8$ $15:5+17$ $20:5+7$
 $20:4+6$ $18:9+16$ $16:8+12$ $12:4+8$

9. Տետրում գրիր 2-ով բազմապատկելու աղյուսակը հետևյալ ձևով.

$2 \times 2 = 4$ $2 \times 5 = 10$ $2 \times 8 = 16$
 $2 \times 3 = 6$ $2 \times 6 = 12$ $2 \times 9 = 18$
 $2 \times 4 = 8$ $2 \times 7 = 14$ $2 \times 10 = 20$

Բազմապատկման աղյուսակը կարդա այսպես՝ 2-ը վերցրած 2 անգամ կամ 2-ը բազմապատկած 2-ով:

2-ը վերցրած 3 անգամ կամ 2-ը բազմապատկած 3-ով և այլն:

10. Տետրում գրիր 2-ի վրա բաժանելու աղյուսակը՝ հետևյալ ձևով.

$4:2=2$ $10:2=5$ $16:2=8$
 $6:2=3$ $12:2=6$ $18:2=9$
 $8:2=4$ $14:2=7$ $20:2=10$

Բաժանման աղյուսակը կարդա այսպես՝ 4-ը բաժանած 2-ի վրա, 6-ը բաժանած 2-ի վրա և այլն:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ 5-ՈՎ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆԵԼՈՒ 5-Ի ՎՐԱ

1. 10 շարք խնձորենիներ են տնկված՝ յուրաքանչյուրում 5-ական ծառ: Շարք-շարք հաշվիր խնձորենիներն՝ այսպես, 5, 10, 15 և այլն մինչև 50: Այդ բոլոր թվերը գրիր:

50-ից հանիր 5-ական, մինչև ալիս վոչինչ չմնա:

2. Քանի՞ խնձոր կա 4 շարքում: Քանի՞ խնձոր կա 8 շարքում:

$5 + 5 + 5 + 5$ (5×4) + (5×4)
 5×4 5×8

3. Քանի՞ խնձոր կա 3 շարքում, 6 շարքում, 9 շարքում:

$5 + 5 + 5$ (5×3) + (5×3)
 5×3 5×6
 $(5 \times 3) + (5 \times 3) + (5 \times 3)$
 5×9

4. Քանի՞ խնձոր կա 5 շարքում, 10 շարքում.

$5 + 5 + 5 + 5 + 5$ (5×5) + (5×5)
 5×5 5×10

5. Քա՞նի խնձոր կա 7 չարքում:

$$\begin{array}{l} 5+5+5+5+5+5+5 \\ (5 \times 5) + (5 \times 2) \end{array} \quad \begin{array}{l} (5 \times 3) + (5 \times 3) + 5 \\ 5 \times 7 \end{array}$$

6. Պտղատու այգում կա 9 չարք խնձորենի՝ յուրաքանչյուր չարքում 5 խնձորենի և 28 տանձենի: Խընձորենիներն ինչքանո՞վ են ավելի տանձենիներից:

7. Խորհրդային տնտեսությունը պետք է յուր 60 պտղատու ծառերի շուրջը փորեր: 7 բանվորներից յուրաքանչյուրը 5 ծառի շուրջ փորեց: Քա՞նի ծառ մնաց առանց շուրջը փորելու:

$$\begin{array}{lll} 8. & 5 \times 5 + 17 & 5 \times (42 - 34) \quad (91 - 86) \times 8 \\ & 5 \times 8 - 27 & 5 \times (51 - 42) \quad (54 - 49) \times 6 \\ & 5 \times 6 + 70 & 5 \times (63 - 56) \quad (42 - 37) \times 9 \\ & 5 \times 7 - 19 & 5 \times (34 - 24) \quad (63 - 58) \times 10 \end{array}$$

9. 5 կգ թարմ խնձորից ստացվում է 1 կգ խնձորի չիր: Մի զամբյուղում կա 20 կգ թարմ խնձոր, մյուսում՝ 40 կգ: Վո՞րքան չիր կստացվի դրանցից:

10. Աշնանն ամեն մի ծառի տակ լցնում են 5 սայլ աղբ: Սկզբում կրեցին 30 սայլ, հետո դարձյալ 45 սայլ: Քա՞նի ծառի բավականացրեց այդ աղբը:

11. Աշնանը տնկելու համար գնեցին 25 ռ. խնձորենի և 50 ռ. տանձենի: Ամեն մի տնկին արժեք 5 ռ.: Քա՞նի տնկի գնեցին:

12. Յանկապատը նորոգելու համար բերին 35 մ տախտակ: Յուրաքանչյուր տախտակի յերկարությունը 5 մ էր: Քա՞նի տախտակ բերին:

13. Լուծիր որինականերն հետևյալ ձևով.

$$\begin{array}{lll} 5 \times x = 30 & 30 : 5 = 6 & \\ 5 \times x = 10 & 5 \times x = 15 & 5 \times x = 25 \\ 5 \times x = 20 & 5 \times x = 30 & 5 \times x = 50 \\ 5 \times x = 40 & 5 \times x = 45 & 5 \times x = 35 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 14. & 25 : 5 + 8 & (14 + 16) : 5 \quad (81 - 46) : 5 \\ & 35 : 5 + 9 & (17 + 28) : 5 \quad (63 - 38) : 5 \\ & 45 : 5 + 6 & (32 + 18) : 5 \quad (54 - 14) : 5 \end{array}$$

15. Գրիր 5-ով բազմապատկելու և 5-ի վրա բաժանելու աղյուսակը.

$$\begin{array}{lll} 5 \times 2 = 10 & 5 \times 5 = 25 & 5 \times 8 = 40 \\ 5 \times 3 = 15 & 5 \times 6 = 30 & 5 \times 9 = 45 \\ 5 \times 4 = 20 & 5 \times 7 = 35 & 5 \times 10 = 50 \\ 10 : 5 = 2 & 25 : 5 = 5 & 40 : 5 = 8 \\ 15 : 5 = 3 & 30 : 5 = 6 & 45 : 5 = 9 \\ 20 : 5 = 4 & 35 : 5 = 7 & 50 : 5 = 10 \end{array}$$

ԱՅՍԲԱՆ ԱՆԳԱՄ ԱՎԱՆԻ

1. Տեսրում սահմանադիր մի չերա, վորը բաղկացած լինի 6 վանդակից: Այժմ սահմանադիր 3 անգամ 6 վանդակ կամ 3 անգամ ավելի վանդակ քան առաջին անգամ: Յերկուորդ չերտում քա՞նի վանդակ ստացվեց:

$$\text{Լուծում} \quad 6 \times 3 = 18$$

2. Գծադրիր 2 չրջանիկ: 4 անգամ մեծացրու այդ չրջանիկները թիվը: Քա՞նի չրջանիկ կստացվի:

$$\text{Լուծում} \quad 2 \times 4 = 8$$

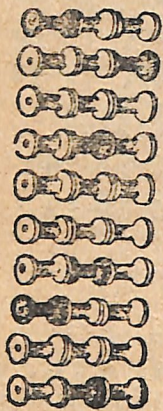
3. Ձեռքի դաղդյահով կարելի չէ որական դործել 5 մ դործվածք, դործարանի դաղդյահով՝ 6 անգամ ավելի: Գործարանի դաղդյահով որական վո՞րքան դործվածք կարելի չէ դործել:

4. Բանվորն ուրիշագիտյի համար վճարեց 5 ռ., իսկ դրանով չահեց 10 անգամ ավելի: Վո՞րքան չահեց բանվորը:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄԸ 3-ՈՎ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ 3-Ի ՎՐԱ

1. Կոճերը հաշվիր յեռյակներով՝ 3, 6, 9 և այլն մինչև 30: Այդ բոլոր թվերը գրիր տետրում:

30-ից հանիր յերեք-յերեք, մինչև այլևս վոչինչ չմնա:

2. Քանի՞ կոճ կա 4 սյունակում, 8 սյունակում:

3. Քանի՞ կոճ կա 3 սյունակում, 6, 9 սյունակում:

4. Քանի՞ կոճ կա 5 սյունակում, 10 սյունակում:

5. Քանի՞ կոճ կա 7 սյունակում:

6. Պատրաստեցին 7 հատ խաղալիք շոգեքարշ, վորոնցից ամեն մեկին գնաց 3 կոճ: Ընդամենը կար 50 կոճ: Քանի՞ կոճ մնաց:

$$\begin{array}{lll} 7. & 3 \times 7 + 79 & 3 \times (16 - 7) \quad (21 - 18) \times 8 \\ & 3 \times 9 - 18 & 3 \times (14 - 6) \quad (12 - 9) \times 10 \\ & 3 \times 8 + 46 & 3 \times (15 - 8) \quad (32 - 29) \times 7 \end{array}$$

8. Խաղալիք-սանդուխքին գնում է 3 կարճ չորսվակ և 2 յերկար չորսվակ: Ռանդեցին 24 կարճ չորսվակ: Քանի՞ յերկար չորսվակ պետք է պատրաստել:

9. 2 թերթ սպիտակ թուղթն արժե 3 կոպ.: Մի աշակերտ ունի 18 կոպ., մյուսը՝ 27 կոպ.: Այդ վողով նրանք քա՞նի թերթ թուղթ կարող են գնել:

10. Ներկն արժե 3 կոպ.: 6 հատ հինգկոպեկանոցով քա՞նի ներկ կարելի յե գնել:

11. 3 կոպեկին տալիս են 2 գրչաճայր: Քա՞նի գրչաճայր կարելի յե գնել 21 կոպեկով:

$$\begin{array}{lll} 12. & 3 \times x = 6 & 3 \times x = 9 & 3 \times x = 15 \\ & 3 \times x = 12 & 3 \times x = 18 & 3 \times x = 30 \\ & 3 \times x = 24 & 3 \times x = 27 & 3 \times x = 21 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 13. & 24 : 3 + 19 & (60 - 39) : 3 & (19 + 8) : 3 \\ & 27 : 3 + 26 & (83 - 56) : 3 & (18 + 6) : 3 \\ & 21 : 3 + 35 & (72 - 42) : 3 & (12 + 9) : 3 \end{array}$$

14. Յերկար գերանը կտրելով դարձնում են 3 կարճ գերան: Կտրելով ստացան 24 կարճ գերան և մնաց դարձյալ 29 յերկար գերան: Ընդամենը քանի՞ յերկար գերան կար:

15. Գրիր 3-ով բազմապատկելու և 3-ի վրա բաժարելու աղյուսակը:

$$\begin{array}{lll} 3 \times 2 = 6 & 3 \times 5 = 15 & 3 \times 8 = 24 \\ 3 \times 3 = 9 & 3 \times 6 = 18 & 3 \times 9 = 27 \\ 3 \times 4 = 12 & 3 \times 7 = 21 & 3 \times 10 = 30 \\ 6 : 3 = 2 & 15 : 3 = 5 & 24 : 3 = 8 \\ 9 : 3 = 3 & 18 : 3 = 6 & 27 : 3 = 9 \\ 12 : 3 = 4 & 21 : 3 = 7 & 30 : 3 = 10 \end{array}$$

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ 4-ՈՎ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ 4-Ի ՎՐԱ

1. Անիվները համրիր չորս-չորս՝ 4, 8, 12 և այլն մինչև 40: Այդ բոլոր թվերը գրիր:

40-ից հանիր չորս-չորս մինչև այլևս վոչինչ չմնա:

$$\begin{array}{ll} 2. & 4 + 4 + 4 + 4 & (4 \times 4) + (4 \times 4) \\ & 4 \times 4 & 4 \times 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 3. & 4 + 4 + 4 & (4 \times 3) + (4 \times 3) \\ & 4 \times 3 & 4 \times 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} (4 \times 3) + (4 \times 3) + (4 \times 3) \\ 4 \times 9 \end{array}$$

$$4. \quad 4+4+4+4+4 \quad (4 \times 5) + (4 \times 5) \\ 4 \times 5 \quad 4 \times 10$$

$$5. \quad 4+4+4+4+4+4+4+4 \quad (4 \times 3) + (4 \times 3) + 4 \\ (4 \times 5) + (4 \times 2) \quad 4 \times 7$$

6. Հարկավոր է 9 սայլակի անիվներ պատրաստել, ամեն մի սայլակին՝ 4 անիվ: Մնում է պատրաստել 17 անիվ: Քանիսն է պատրաստ:

7. Բերին 7 զերան, յուրաքանչյուրից քաշեցին 4 տախտակ: 19 տախտակ դործադրվեց միջնապատի համար: Քանիսը մնաց:

8. Յերեսաները մի վանդակ են պատրաստում ճաշարների համար: 4 ճիպոտ արդեն պատրաստ է, բայց 9 անգամ ավելի ճիպոտ պետք է լինի: Քանի՞ ճիպոտ ել պետք է պատրաստեն:

$$9. \quad 4 \times 9 + 48 \quad 4 \times (43 - 36) \quad (41 - 37) \times 7 \\ 4 \times 10 - 25 \quad 4 \times (62 - 53) \quad (52 - 48) \times 6 \\ 4 \times 8 - 19 \quad 4 \times (100 - 90) \quad (33 - 29) \times 8$$

10. Դասարանում կա 32 աշակերտ: Աշխատանքի դասին ամեն մի սեղանի չուրջն աշխատում են 4-ական աշակերտ: Քանի սեղան են զբաղեցրել:

11. Փող փոխադրելու թղթի մեկ թերթն արժե 4 կոպեկ: Քանի թերթ կարելի չե գնել 24 կոպեկով, 36 կոպեկով:

12. 4 թերթ թղթից մեկ տետրակ է պատրաստվում: 40 թերթից քանի տետրակ կստացվի:

13. Մի չրջանակին գնում է 4 չորսվակ: 28 չորսվակից քանի չրջանակ կստացվի:

$$14. \quad 4 \times x = 8 \quad 4 \times x = 12 \quad 4 \times x = 20 \\ 4 \times x = 16 \quad 4 \times x = 24 \quad 4 \times x = 40 \\ 4 \times x = 32 \quad 4 \times x = 36 \quad 4 \times x = 28$$

$$15. \quad 24:4+37 \quad 28:(61-57) \quad (53-17):4 \\ 28:4+45 \quad 32:(82-78) \quad (18+14):4 \\ 32:4+56 \quad 40:(63-59) \quad (61-37):4 \\ 36:4+68 \quad 36:(70-66) \quad (22+18):4$$

16. Մուր բերին յերկու բիտոն կաթ: Մեկ բիտոնում կար 7 լ, մյուսում՝ 9 լ կաթ: Մեկ լիտրը պարունակում է 4 բաժակ: Քանի, բաժակ կաթ կա յերկու բիտոնում:

17. Գործվածքային դործադանի ցեխում 8 ջուլհակուհի դեռ աշխատում են 3 մեքենայի վրա: Մնացած 7 ջուլհակուհիներն անցել են 4 մեքենայի: Ցեխում քանի դործվածքային մեքենա կա:

18. Մեղնում անչափահասն արտադրության մեջ որակյան աշխատում է 4 ժամ, Զինատանում՝ 14 ժամ: Հաշվիր թե մեր անչափահասը վեց ուրում քանի ժամ է աշխատում: Վո՞րքան ժամ պակաս է այդ չինական անչափահասի 2 ուրվա աշխատանքից:

19. Գրիր 4-ով բազմապատկելու և 4-ի վրա բաժանելու աղյուսակը:

$$\begin{array}{lll} 4 \times 2 = 8 & 4 \times 5 = 20 & 4 \times 8 = 32 \\ 4 \times 3 = 12 & 4 \times 6 = 24 & 4 \times 9 = 36 \\ 4 \times 4 = 16 & 4 \times 7 = 28 & 4 \times 10 = 40 \\ 8:4 = 2 & 20:4 = 5 & 32:4 = 8 \\ 12:4 = 3 & 24:4 = 6 & 36:4 = 9 \\ 16:4 = 4 & 28:4 = 7 & 40:4 = 10 \end{array}$$

ԱՆՅԱՇԻ ՄՏՈՒԳՈՒՄ

$$1. \quad 5 \times 6 \quad 4 \times 6 \quad 25:5 \quad 28:4 \\ 4 \times 8 \quad 5 \times 7 \quad 24:3 \quad 45:5 \\ 3 \times 7 \quad 3 \times 9 \quad 40:5 \quad 36:4$$

2. Դպրոցի ճաղարանոցում կա 54 ճաղար: 6 վանդակում կա 5-ական ճաղար, մնացածներում՝ 4-ական: Ընդամենը քանի՞ վանդակ է:

ԲԱԶՄԱԴԱՏԿՈՒՄ 6-ՈՎ (ԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ 6-Ի ՎՐԱ

1.	6 =	6 × 1 =
2.	6 + 6 =	6 × 2 =
3.	6 + 6 + 6 =	6 × 3 =
4.	6 + 6 + 6 + 6 =	6 × 4 =
5.	6 + 6 + 6 + 6 + 6 =	6 × 5 =
6.	6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 =	6 × 6 =
7.	6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 =	6 × 7 =
8.	6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 =	6 × 8 =
9.	6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 =	6 × 9 =
10.	6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 =	6 × 10 =

1. Արտադրիր այս աղյուսակը: Հաշվիր՝ վո՞րքան կստացվի յերկուրդ տողում, չորրորդ տողում, ութերորդ տողում: Պատասխանները գրիր աղյուսակում:

$$\begin{array}{cc} 6 + 6 + 6 + 6 & (6 \times 4) + (6 \times 4) \\ 6 \times 4 & 6 \times 8 \end{array}$$

2. Վո՞րքան կստացվի յերրորդ, վեցերորդ և իններորդ տողերում: Պատասխանները գրիր աղյուսակում:

$$\begin{array}{ccc} 6 + 6 + 6 & (6 \times 3) + (6 \times 3) & (6 \times 3) + (6 \times 3) + (6 \times 3) \\ 6 \times 3 & 6 \times 6 & 6 \times 9 \end{array}$$

3. Վո՞րքան կստացվի հինգերորդ և տասներորդ տողերում, վո՞րքան յոթերորդ տողում: Պատասխանները գրիր աղյուսակում:

$$\begin{array}{cc} 6 + 6 + 6 + 6 + 6 & (6 \times 5) + (6 \times 5) \\ 6 \times 5 & 6 \times 10 \\ 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 & (6 \times 3) + (6 \times 3) + 6 \\ (6 \times 5) + (6 \times 2) & 6 \times 7 \end{array}$$

4. Հարվածային կլինի 1 ժամում լցնում է 60 տուրի լեղակ, իսկ վոչ հարվածայինը՝ 54 տուր: Քա՞նի տուրի ավելի կլցնի հարվածայինը մի յոթժամյա բանվորական օրում:

5. Չորս կուր հացի քաշը 6 կգ է: Կոտլերատիվ բերին 36 այդպիսի հաց: Ինչքա՞ն է այդ բոլոր հացերի քաշը:

6. Դատարկ արկղի քաշը 6 կգ է, իսկ խնձորով միասին՝ 6 անգամ ավելի: Վորքան է խնձորի քաշը:

$$\begin{array}{ccc} 7. & 6 \times 5 - 15 & 6 \times (23 - 19) & (15 - 9) \times 4 \\ & 6 \times 9 + 28 & 6 \times (52 - 46) & (13 - 7) \times 5 \\ & 6 \times 7 - 24 & 6 \times (47 - 37) & (20 - 14) \times 9 \\ & 6 \times 8 + 36 & 6 \times (64 - 56) & (14 - 8) \times 7 \end{array}$$

8. Մի պլակատի սովորաթուղթ պատրաստելու համար իրար փակցնում են 6 լրագրաթերթ: Յերեսուներեք աշխատանքի սենյակ բերին նախ 24 լրագիր, ապա դարձյալ՝ 48-ը: Քա՞նի պլակատ կստացվի այդ բոլորից:

9. Վառելափայտ գնելու համար յուրաքանչյուր տնվորից հավաքեցին 6-ական ուրլի: Առաջին հարկում հավաքվեց 36 ո., յերկրորդում՝ 54 ո.: Քա՞նի տնվոր մուծեցին իրենց բաժին դրամը:

10. Նոյեմբերը 30 օր է: Քա՞նի վեցորյակ է նոյեմբերը:

11. Մեքենադրուհին մի ժամում տպում է 6 էջ: 60 էջ տպելու համար քանի՞ ժամ պետք է աշխատի նա:

12. Սեղոնով աշխատող բանվորը բնակարանի համար ամսական տալիս էր 6 ո.: Այդ բանի համար նա ընդամենը ծախսեց 42 ո.: Քա՞նի ամիս ապրեց նա քաղաքում:

$$\begin{array}{ccc} 13. & 6 \times x = 12 & 6 \times x = 18 & 6 \times x = 30 \\ & 6 \times x - 24 & 6 \times x = 36 & 6 \times x = 60 \\ & 6 \times x = 48 & 6 \times x = 54 & 6 \times x = 42 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll}
 14. & 36:6+25 & (16+14):6 & (25+29):6 \\
 & 42:6+48 & (72-48):6 & (65-17):6 \\
 & 54:6+39 & (67-19):6 & (82-22):6
 \end{array}$$

15. Սառը գոմում կոկն ուրական տալիս է 6 լ կաթ: Տաք շենքի մեջ 7 ուրում նա 19 լ ամելի կաթ տվեց: 7 ուրում, քա՞նի լիտր կաթ տվեց կոկը:

$$\begin{array}{llll}
 16. & (17+19):6 & 6 \times (51-47) & 4 \times 6 & 5 \times 6 \\
 & (23+25):6 & 6 \times (93-85) & 6 \times 4 & 6 \times 5 \\
 & (37+17):6 & 6 \times (80-74) & 24:4 & 30:5 \\
 & (11+13):6 & 6 \times (62-53) & 24:6 & 30:6
 \end{array}$$

17. Գրիր 6-ով բազմապատկելու և 6-ի վրա բաժանելու աղյուսակը:

$$\begin{array}{lll}
 6 \times 2 = 12 & 6 \times 5 = 30 & 6 \times 8 = 48 \\
 6 \times 3 = 18 & 6 \times 6 = 36 & 6 \times 9 = 54 \\
 6 \times 4 = 24 & 6 \times 7 = 42 & 6 \times 10 = 60 \\
 12:6 = 2 & 30:6 = 5 & 48:6 = 8 \\
 18:6 = 3 & 36:6 = 6 & 54:6 = 9 \\
 24:6 = 4 & 42:6 = 7 & 60:6 = 10
 \end{array}$$

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ 8-ՈՎ 3ԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ 8-Ի ՎՐԱ

1. Համրիր այս նկարի աստղիկներն ութ-ութ՝ այսպես. 8, 16, 24 և այլն մինչև 80: Այդ բոլոր թվերը գրիր:

80-ից հանիր ութ-ութ անքան,
 մինչև ալիս վիճինչ չմնա:
 2. Քանի՞ աստղիկ կա 4 շարքում,
 8 շարքում:
 3. Քանի՞ աստղիկ կա 3 շարքում,
 6 շարքում, 9 շարքում:
 4. Քանի՞ աստղիկ կա 5 և 10 շարքերում:

5. Քա՞նի աստղիկ կա 7 շարքում:

6. 8 կոպեկին տալիս են 3 թերթ պապիրոսի թուղթ: Դրոշակների համար դնեցին 18 այգալիսի թերթ: Ինչքա՞ն վճարեցին այդ թղթին:

7. 6 յերեկաններից յուրաքանչյուրը պատրաստեց 8 դրոշակ, իսկ 9 աշակերաններից յուրաքանչյուրը՝ 5-ական կոթ: Ի՞նչ և Վո՞րքան ամելի պատրաստվեց՝ դրոշակներ, թե՞ կոթեր:

8. Մի թելի անց է կացրած 8 թղթե դրոշակ, մյուսին՝ 4 անգամ ամելի: Ընդամենը քանի՞ դրոշակ է:

$$\begin{array}{lll}
 9. & 8 \times 6 + 25 & 8 \times 8 - 36 & 8 \times (53 - 44) \\
 & 8 \times 9 - 38 & 8 \times 3 + 48 & 8 \times (81 - 75) \\
 & 8 \times 7 + 19 & 8 \times 10 - 57 & 8 \times (62 - 54) \\
 & 8 \times 5 - 23 & 8 \times 4 + 29 & 8 \times (45 - 38)
 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll}
 10. & (100 - 92) \times 6 & (53 - 45) \times 5 & 8 \times (92 - 89) \\
 & (75 - 67) \times 9 & (32 - 24) \times 4 & 8 \times (43 - 36) \\
 & (84 - 76) \times 7 & (91 - 83) \times 8 & 8 \times (61 - 51)
 \end{array}$$

11. Դպրոցում հանդեսի ժամանակ 32 աթոռ դրված էր շարքերով, յուրաքանչյուր շարքում 8 աթոռ: Քա՞նի շարք էր:

12. Աթոռների հետևը նստադասներ դրին: Սրանց վրա տեղավորվեց 64 աշակերտ, յուրաքանչյուր նստադասին վրա 8-ական աշակերտ: Քանի՞ նստադաս դրին:

13. Ցույցին առջևից գնում էր 24 կոմյերիտական, երանց հետևից՝ 48 պիոներ, ամեն մի շարքում 8 մարդ: Ընդամենը քանի՞ շարք էր:

14. Լողունդի համար պետք է տառեր կտրել, յուրաքանչյուր տառը 8 սմ լայնությամբ: Քանի՞ տառ դուրս կգա 72 սմ և 56 սմ յերկարությամբ ունեցող թղթի շերտից:

$$\begin{array}{lll}
 15. & 8 \times x = 16 & 8 \times x = 24 & 8 \times x = 40 \\
 & 8 \times x = 32 & 8 \times x = 48 & 8 \times x = 80 \\
 & 8 \times x = 64 & 8 \times x = 72 & 8 \times x = 56
 \end{array}$$

16. $32:8+27$ $64:8+47$ $(18+38):8$ $(71-39):8$
 $48:8+39$ $72:8+65$ $(23+17):8$ $(83-59):8$
 $24:8+58$ $56:8+86$ $(46+26):8$ $(65-17):8$
 $40:8+66$ $80:8+54$ $(58+22):8$ $(91-27):8$

17. 81 կոպեկով բուֆետում վերցրին 5 բաժակ թեյ և մի քանի պաքսիմատ: Մի բաժակ թեյն արժեք 5 կ., իսկ մեկ պաքսիմատը՝ 8 կոպ.: Քանի՞ պաքսիմատ գնեցին:

18. Մեկ մետր յերկարության չորսվակից կտրեցին 36 սմ: Մնացած մասից վոտներ պատրաստեցին խաղալիք-սեղանների համար: Յուրաքանչյուր վոտի յերկարությունը 8 սմ էր: Քանի՞ վոտ պատրաստեցին:

19. Գրիոր Տ-ով բազմապատկելու և 8-ի վրա բաժանելու աղյուսակը.

$8 \times 2 = 16$	$8 \times 5 = 40$	$8 \times 8 = 64$
$8 \times 3 = 24$	$8 \times 6 = 48$	$8 \times 9 = 72$
$8 \times 4 = 32$	$8 \times 7 = 56$	$8 \times 10 = 80$
$16:8 = 2$	$40:8 = 5$	$64:8 = 8$
$24:8 = 3$	$48:8 = 6$	$72:8 = 9$
$32:8 = 4$	$56:8 = 7$	$80:8 = 10$

20. Գծագրիր այսպիսի ուղղանկյուններ:

Հաշվիր յուրաքանչյուր ուղղանկյան վանդակները նախ սյունակներով, ապա շարքերով: Համեմատիր պատասխանները:

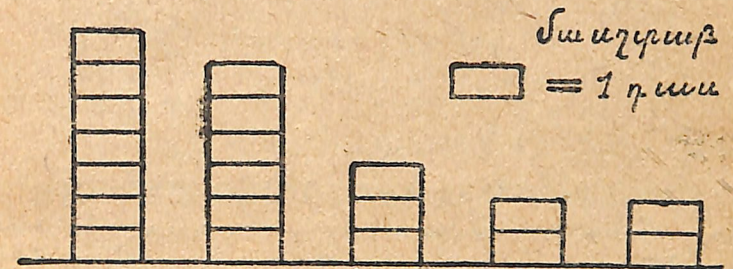
$3 \times 8 = 24$ $8 \times 3 = 24$ $4 \times 8 = 32$ $8 \times 4 = 32$

Բազմապատկելիս կարելի չե քվերի տեղերը փոխել:
 Այդ կանոնը ստուգիր հետևյալ որինակներով՝

8×5 . 8×6 . 4×3 . 4×5 . 4×6 . 5×6 . 5×8 .
 6×8 . 5×10 . 6×10 :

ԱՄԵՆԱԳԱՐՁ ԴԻԱԳՐԱՄՆԵՐ

II խմբի առարկաների շարաթական դասերի թիվը

Մարերի լիզու մաթեմատիկա աշխատանքի կառուցումը քանի՞ անգամ է քան լիզու լիզու:

1. Յուրաքանչյուր վանդակն արտահայտում է 1 դաս: Այդ այն մասշտաբն է, վորի համաձայն կազմված և գիտագրամը:

Համրիր վանդակները և բացատրիր, թե ի՞նչ է ցույց տալիս դիագրամը:

2. Տեղեկացիր, թե ձեր դասարանում քանի՞ անգամ է «Մարտնչող անաստվածների միության» անդամ: Տղաներին և աղջիկներին հաշվիր առանձին-առանձին: Տեղում գծագրիր յերկու սյունակ, կազմված վանդակներից: Մի սյունակը պետք է արտահայտի անաստվածողաներին մյուսն՝ աղջիկներին: Դիագրամի վերևը դրի՛ր՝ «յերկրորդ դասարանի անաստվածների թիվը»: Սյունակների տակը դրի՛ր՝ «տղաներ», «աղջիկներ»:

Դիագրամի կողքին նշանակիր այն մասշտաբը, վորով կադմված է գիագրամը:

3. Մինչև Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը բանվորն որական աշխատում էր 12 ժամ: Իսկ այժմ մեր գործարաններում գործադրվում է յոթ ժամյա աշխատանքային օրը: Գծագրիր հետևյալ գիագրամը. «Բանվորական օրը հեղափոխությունից առաջ և հիմա»:

ԱՆՅԱՄԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄԸ

1.	6×5	8×9	$36:6$	$64:8$
	8×7	6×10	$48:8$	$42:6$
	6×8	8×5	$54:6$	$80:8$

2. 6 կգ ալյուրից ստացվում է 8 կգ հաց: 42 կգ ալյուրից վորքան հաց է ստացվում:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ 9-ՈՎ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ 9-Ի ՎԵՍ

1.	$9 =$	$9 \times 1 =$
2.	$9 + 9 =$	$9 \times 2 =$
3.	$9 + 9 + 9 =$	$9 \times 3 =$
4.	$9 + 9 + 9 + 9 =$	$9 \times 4 =$
5.	$9 + 9 + 9 + 9 + 9 =$	$9 \times 5 =$
6.	$9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 =$	$9 \times 6 =$
7.	$9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 =$	$9 \times 7 =$
8.	$9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 =$	$9 \times 8 =$
9.	$9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 =$	$9 \times 9 =$
10.	$9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 =$	$9 \times 10 =$

1. Արտադրիր այս աղյուսակը: Հաշվիր՝ վորքան կստացվի յերկրորդ, չորրորդ և ութերորդ տողերում: Պատասխանները գրիր աղյուսակում:

$$\begin{array}{cc} 9 + 9 + 9 + 9 & (9 \times 4) + (9 \times 4) \\ 9 \times 4 & 9 \times 8 \end{array}$$

2. Վորքան կստացվի յերրորդ, վեցերորդ և իննեւորդ տողերում: Պատասխանները գրիր աղյուսակում:

$$\begin{array}{ccc} 9 + 9 + 9 & (9 \times 3) + (9 \times 3) & (9 \times 3) + (9 \times 3) + (9 \times 3) \\ 9 \times 3 & 9 \times 6 & 9 \times 9 \end{array}$$

3. Վորքան կստացվի հինգերորդ, տասերորդ և յոթերորդ տողերում: Պատասխանները գրիր աղյուսակներում:

4. Նոր կովանոյն ունենալու յե 10 պատուհան, ամեն մի պատուհանն ունենալու յե 9 ապակի: Մնում է գցել 38 ապակի: Քանի՞սն է արդեն գցված:

5. 8 անվի պետք է ճաղեր գցել, յուրաքանչյուր անվին՝ 9 ճաղ: 45 ճաղ արդեն պատրաստ է. քանի՞ ճաղ էլ պետք է պատրաստել:

6. Տնկեցին 9 պարկ կարտոֆիլ, ստացան 10 անդամ ավելի: Ստացած կարտոֆիլը ցանածից ինչքանով էր ավելի:

$$\begin{array}{cccc} 7. & 10 \times 3 - 3 & 10 \times 5 - 5 & 10 \times 7 - 7 & 10 \times 9 - 9 \\ & 9 \times 3 & 9 \times 5 & 9 \times 7 & 9 \times 9 \\ & 10 \times 4 - 4 & 10 \times 6 - 6 & 10 \times 8 - 8 & 10 \times 10 - 10 \\ & 9 \times 4 & 9 \times 6 & 9 \times 8 & 9 \times 10 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 8. & (75 - 66) \times 4 & 9 \times (34 - 27) & (25 - 16) \times 7 \\ & (84 - 75) \times 8 & 9 \times (52 - 49) & (73 - 64) \times 6 \\ & (93 - 84) \times 5 & 9 \times (43 - 34) & (95 - 86) \times 8 \\ & (100 - 91) \times 6 & 9 \times (25 - 15) & (64 - 55) \times 9 \end{array}$$

9. Յերկու բանվոր աղբ կրեցին դաշտը: Մեկը կրեց 36 սայլ, մյուսը՝ 72 սայլ: Նրանցից ամեն մեկն որական կրում էր 9 սայլ: Քանի՞ օր աշխատեց յուրաքանչյուր բանվորը:

10. 9 կգ թարմ գազարից ստացվում է 1 կգ չորացրած գազար: Քանի՞ կիլոգրամ չորացրած գազար կըստացվի 27 կգ, 54 կգ, 81 կգ թարմ գազարից:

11. Լավ կթող կենը կարող ե որական 9 դույլ կաթ կթել: Քանի՞ այդպիսի կթողներ են պետք՝ որական 45 դույլ, 90 դույլ կաթ կթելու համար:

12. Անիվն ունի 9 ճաղ: 63 ճաղից քանի՞ անիվ կաշեւի յե պատրաստել:

13. $9 \times x = 18$ $9 \times x = 27$ $9 \times x = 45$
 $9 \times x = 36$ $9 \times x = 54$ $9 \times x = 90$
 $9 \times x = 72$ $9 \times x = 81$ $9 \times x = 63$

14. $(27:9) \times 7$ $(45:9) \times 8$ $(17+19):9$
 $(54:9) \times 8$ $(90:9) \times 4$ $(28+44):9$
 $(63:9) \times 5$ $(81:9) \times 6$ $(25+29):9$

15. 5×9 4×9 8×9 3×9 6×9
 9×5 9×4 9×8 9×3 9×6

16. Սպորտ-խմբակը 86 ուսուցիչ գնեց մի քանի գույք դահուկ և ուրիշ 9 ու 4 զույգ ել չմուշկ՝ զույգը 8 ու: Քանի՞ գույք դահուկ գնեց սպորտ-խմբակը:

17. Կուկիտիվում 47 պիտներ կա: 2 ողակներում 10-ական պիտներ կա, մնացածներում 9-ական: Կուկիտիվը քանի ողակ ունի:

18. Գրիր 9-ով բաղժապատկելու և 9-ի վրա բաժանելու աղյուսակը:

$9 \times 2 = 18$	$9 \times 5 = 45$	$9 \times 8 = 72$
$9 \times 3 = 27$	$9 \times 6 = 54$	$9 \times 9 = 81$
$9 \times 4 = 36$	$9 \times 7 = 63$	$9 \times 10 = 90$
$18:9 = 2$	$45:9 = 5$	$72:9 = 8$
$27:9 = 3$	$54:9 = 6$	$81:9 = 9$
$36:9 = 4$	$63:9 = 7$	$90:9 = 10$

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ 7-ՈՎ 3ԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ 7-Ի ՎՐԱ

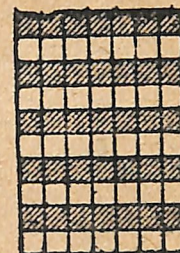
1. Այս քառակուսիները համարի շարքերով՝ 7, 14 և այլն մինչև 70: Այդ բոլոր թվերը գրիր:

70-ից հանիր յոթ-յոթ, մինչև այլևս վոչինչ չմնա:

2. $7+7+7+7$ $(7 \times 4) + (7 \times 4)$
 7×4 7×8

3. $7+7+7$ $(7 \times 3) + (7 \times 3)$
 7×3 7×6

$(7 \times 3) + (7 \times 3) + (7 + 3)$
 7×9

4. $7+7+7+7+7$ $(7 \times 5) + (7 \times 5)$
 7×5 7×10

նկ. 11

5. $7+7+7+7+7+7+7$ $(7+3) + (7 \times 3) + 7$
 $(7 \times 5) + (7 \times 2)$ 7×7

6. Գործարան-խոհանոց են բերում որական 7-ական բեռնավտո միս և 6 բեռնավտո ձուկ: Այդ գործարան-խոհանոցը յոթնորյակում քանի՞ բեռնավտո միս ու ձուկ ե գործածում:

7. Մի պարկում կա 7 կգ ալյուր, մյուսում՝ 4 անգամ ավելի, իսկ յերրորդում 5 կիլոգրամ ավելի՝ յերկրորդից: Ինչքա՞ն ալյուր կա յերրորդ պարկում:

8. Յերկու բիզոնում կա 62 լ կաթ: Մեկից վաճառեցին 7 լ, մյուսից՝ 3 անգամ ավելի: Վո՞րքան կաթ դեռ էի վաճառված:

9. $7 \times 3 + 39$ $7 \times 8 - 19$ $(15 - 8) \times 8$
 $7 \times 5 + 48$ $7 \times 9 - 35$ $(13 - 6) \times 6$
 $7 \times 4 + 56$ $7 \times 7 - 32$ $(14 - 7) \times 9$
 $7 \times 6 + 28$ $7 \times 10 - 44$ $(12 - 5) \times 7$

10. $(82 - 75) \times 10$ $7 \times (21 - 16)$ $7 \times (52 - 46)$
 $(54 - 47) \times 5$ $7 \times (32 - 28)$ $7 \times (61 - 53)$

$$\begin{array}{lll} (90-83) \times 4 & 7 \times (43-37) & 7 \times (44-35) \\ (41-34) \times 3 & 7 \times (62-55) & 7 \times (73-66) \end{array}$$

11. Փետրվարը 28 ուր է: Այդ ամսում Քանի՞ յոթնորյակ կա:

12. Մի պատուհան թղթելուն գնում է 7 մ թղթյա ժապավեն: Կտրեցին 56 մ: Քանի՞ պատուհան կարելի չե այդ քանով թղթել:

13. Կովին որակաւ տալիս են 7 կգ չոր առվույտ: Քանի՞ որ կբալականացի 21 կգ, 42 կգ, 63 կգ չոր առվույտը:

14. Մի խորհրդային անտեսութուն քաղաք ուղարկեց 35 բիդոն կաթ, մյուսը՝ 49 բիդոն: Այդ կաթից ամեն մի կոպերատիվին հասավ 7 բիդոն: Քանի՞ խանութ կաթ ստացավ:

15. Մեկ տետրակն արժե 7 կոպ.: Քանի, տետրակ կարելի չե գնել 49 կոպեկով:

$$\begin{array}{lll} 16. & 7 \times x = 14 & 7 \times x = 21 & 7 \times x = 35 \\ & 7 \times x = 28 & 7 \times x = 42 & 7 \times x = 70 \\ & 7 \times x = 56 & 7 \times x = 63 & 7 \times x = 49 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 17. & (42:7) \times 8 & (63:7) \times 5 & (73-45):7 \\ & (35:7) \times 6 & (56:7) \times 3 & (27+22):7 \\ & (21:7) \times 10 & (70:7) \times 7 & (71-29):7 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll} 18. & 3 \times 7 & 4 \times 7 & 5 \times 7 & 6 \times 7 \\ & 7 \times 3 & 7 \times 4 & 7 \times 5 & 7 \times 6 \\ & & 8 \times 7 & 9 \times 7 & \\ & & 7 \times 8 & 7 \times 9 & \end{array}$$

19. Նկարչու թյան աշխատանքների համար բերեցին 1 ա. 35 կոպեկի ներկեր, մի քանի հատ ել վրձին՝ հատը 7 կոպ.: Քանի՞ վրձին գնեցին, յեթե ամբողջ գնածին վճարեցին 1 ա. 91 կոպեկ:

20. Գրեցեք 7-ով բազմապատկելու և 7-ի վրա բաժանելու աղյուսակը:

$$\begin{array}{lll} 7 \times 2 = 14 & 7 \times 5 = 35 & 7 \times 8 = 56 \\ 7 \times 3 = 21 & 7 \times 6 = 42 & 7 \times 9 = 63 \\ 7 \times 4 = 28 & 7 \times 7 = 49 & 7 \times 10 = 70 \\ 14:7 = 2 & 35:7 = 5 & 56:7 = 8 \\ 21:7 = 3 & 42:7 = 6 & 63:7 = 9 \\ 28:7 = 4 & 49:7 = 7 & 70:7 = 10 \end{array}$$

ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐՑԱԼ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

1. Տարին ունի 12 ամիս — հունվար, փետրվար, մարտ, ապրիլ, մայիս, հունիս, հուլիս, օգոստոս, սեպտեմբեր, հոկտեմբեր, նոյեմբեր, դեկտեմբեր: Հաստ տառերով տպված են այն ամիսները, վորոնք 31 ուր են: Փետրվարը 28 կամ 29 ուր է: Մնացած ամիսները 30 ուր են:

Գրիր ամիսների անունները և յուրաքանչյուրի որերի թիվը:

Հիշիր, վոր ամիսներից միայն 4-ը 30-ական ուր ունենալով, հունիսը, հոկտեմբերը և նոյեմբերը:

2. Այսոր դեկտեմբերի 15-ն է: Քանի՞ ուր է մնացել մինչև ամսի վերջը:

3. Ուսման տարվա առաջին քառորդը տեւց սեպտեմբեր, հոկտեմբեր ամիսները և նոյեմբերից 5 ուր: Այդ ժամանակամիջոցում 10 հանդստի ուր յեղավ: Քանի՞ ուր պարապեցին այդ քառորդում:

4. Մաքս Հելցի անվան դործարանն առաջին հնգամյակը կատարեց 33 ամսում, իսկ «Կարմիր պուսիկովեցը»՝ 3 տ. 7 ամսում: Այդ դործարաններից վորը և վորքան ավելի արագ կատարեց առաջին հնգամյակը:

5. Ասա այն ամիսները, վորոնք ճիշտ 5 վեցորյակ են: Ասա այն ամիսները, վորոնք 5 վեցորյակ են և 1 ուր վոր ամիսն է ճիշտ 4 յոթնորյակ:

6. Որն ունի 24 ժամ. 1 ժամն ունի 60 րոպե: Ամենափոքր ջրերեկը (դեկտեմբերի 22) Մոսկվայում 7 ժամ 1 րոպե յե: Բանի՞ր ժամ և րոպե յե ամենայնրեկար գիշերը Մոսկվայում:

7. Ամենայնրեկար ջրերեկը (հունիս 22) Մոսկվայում 17 ժամ 34 րոպե յե: Վո՞րքան և տևում ամենափոքր գիշերը Մոսկվայում:

8. Աշակերտը գրքի մի եջը կարդում և 8 րոպեյում: Ինչքա՞ն ժամանակում կկարդա նա 9 ալգաբիսի եջ:

9. 2տ. 9ամիս+6ամիս 1տ. 8ամիս+2տ. 3ամիս
3տ. 4ամիս—7ամիս 4տ. 6ամիս+1տ. 10ամիս

10. 2որ 16 ժ.+19 ժ. 5որ 18 ժ.+7որ 15 ժ.
6որ 3 ժ.—15 ժ. 8որ 7 ժ.—3որ 12 ժ.

11. 2ժ. 45 ր.+26 ր. 2ժ 38 ր.+1 ժ. 55 ր.
7 ժ. 15 ր.—48 ր. 8 ժ. 25 ր.—5 ժ. 37 ր.

12. Դասերն սկսվեցին առավոտյան ժամը 9-ին և վերջացան ցերեկվա 1 ժ. 50 րոպեյին: Դասամիջոցներին դնաց 65 րոպե: Ինչքա՞ն ժամանակ զբաղվեցին յերեսխաները:

13. Բանվորուհին յերեսային մանկոջախ տարավ առավոտյան 6 ժ. 45 րոպեյին և նրան հետ բերեց ցերեկվա 3 ժ. 20 րոպեյին: Յերեսխան ինչքա՞ն ժամանակ մնաց մանկոջախում:

14. Գոմում աշխատանքն սկսվում և առավոտյան ժամը 5-ին և վերջանում յերեկոյան 8 ժ. 30 րոպեյին: Ինչքա՞ն և տևում այդ աշխատանքը:

15. Փոստատար գնացքը կայարան գալիս և ցերեկվա 1 ժ. 10 րոպեյին: Կորտնտեսությունից մինչև կայարան գնալը տևում և 2 ժ. 30 րոպե: Յե՞րբ պետք և դուրս գան կորտնտեսությունից, վոր գնացքը գալուց մեկ քառորդ ժամ առաջ կայարան հասնեն:

16. Կոմյեցիտականները ռազմադիտությամբ պարապում եյին յերեկոյան 7 ժամ 20 րոպեյից մինչև 9 ժ. 40 րոպե: Ինչքա՞ն եր տևում այդ պարապմունքը:

17. Բանվորները յերկրորդ հնգամյակի մասին գեկուցում լսեցին, վորն սկսվեց յերեկոյան 7 ժ. 10 րոպեյին և վերջացավ 8 ժ. 45 րոպ.: Վո՞րքան ժամանակ տևեց գեկուցումը:

18. Ժամացույցը ցույց և տալիս կեսոր: Ինչքա՞ն ժամանակ և անցել որվա սկզբից: Ժամացույցի սլաքը մեկ ժամ և 1 առաջ շարժվեց: Այժմ քանի՞ր ժամ և անցել որվա սկզբից:

Յերեկվա ժամը 1-ին ուրիշ կերպ կտեղի յե տսել ժամը 13

» » 2-ին » » » » ժամը 14

» » 3-ին » » » » ժամը 15

և այլն: Շարունակիր այդ աղյուսակը: Այդ գրիր տետրում:

19. Փոստը բաց և ժամը 8-ից մինչև ժամը 15-ը: Որը քանի՞ր ժամ և աշխատում փոստը:

20. Գնացքը Մոսկվայից դուրս յեկավ 22 ժամ 30 րոպեյին և Լենինգրադ հասավ մյուս որը 9 ժամ 10 րոպեյին: Գնացքը ինչքա՞ն ժամանակ գնաց:

21. Գնացքը Լենինգրադից դուրս յեկավ 22 ժամ 50 րոպեյին և Մոսկվա հասավ մյուս որը 9 ժ. 30 րոպեյին: Գնացքն ինչքա՞ն ժամանակ գնաց:

22. Կայարանում ապրանքատար փազոնը դատարկեցին 10 ժ. 25 րոպեյից մինչև ժամը 15-ը: Ինչքա՞ն տևեց այդ աշխատանքը:

ԱՆՑԱԾԻ ՄՏՈՒԳՈՒՄ

1.	9×6	7×8	27:9	28:7
	7×8	9×8	49:7	81:9
	9×4	7×6	63:9	85:7

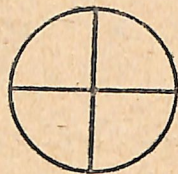
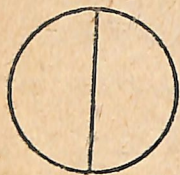
2. Հեռագիրը տրված է 14 ժամ 20 րոպեյին և տեղ է հասել 19 ժ. 15 րոպեյին: Ինչքան ժամանակ է գնացել հեռագիրը:

3. 9-ը մեծացրու 7 անգամ: 9-ը մեջածրու 7-ով:

ԿԵԱ, ԲԱՌՈՐԴ, ՈՒՔՆՐՈՐԴԱԿԱՆ ՄԱՍ

1. Մատիտով գծիր բաժակի շուրջը և կտրիր 3 շրջան: Այդ շրջանները կտրելով բաժանիր 2, 4 և 8 հավասար մասերի: Յուրաքանչյուր մասում թվանշաններով

գրիր—կես՝ $\frac{1}{2}$, քառորդ՝ $\frac{1}{4}$ ու յոթերորդական մաս՝ $\frac{1}{8}$

Ամբողջ քաանը 2 կես է, 4 քառորդ, 8 ութերորդական մաս:

2. Գծագրիր այսպիսի քառակուսիներ: Գունավորիր քառակուսու $\frac{1}{2}$ -ը, $\frac{1}{4}$ -ը, $\frac{3}{4}$ -ը, $\frac{1}{8}$ -ը, $\frac{3}{8}$ -ը, $\frac{5}{8}$ -ը, $\frac{7}{8}$ -ը

3. Գծագրիր մի քանի ուղղանկյուններ: Բաժանիր այդ ուղղանկյունները 4 հավասար մասերի, 8 հավասար մասերի: Այդ խնդիրը լուծելու համար մտածիր և գտիր տարբեր յեղանակներ:

4. Գծիր մի ուղիղ գիծ: Աչքաչափով բաժանիր այդ 8 հավասար մասերի: Ի՞նչպես և ալելի հարմար այդ անել:

5. Մեկ թղթե տոպրակում կա $\frac{5}{8}$ -կգ շաքար մուսուսում $\frac{1}{8}$ -կգ: Ի՞նչքան շաքար կա յերկու տոպրակում:

6. Մի թերթ թղթից կտրեցին նախ դրա $\frac{1}{8}$ ապա $\frac{3}{8}$ -մասը: Ի՞նչքան թուղթ մնաց:

7. Գունավոր մատիտն արժե $13\frac{1}{2}$ կոպ.: Ի՞նչ արժե 2 հատ գունավոր մատիտը:

8. Գնեցին $2\frac{3}{4}$ -կգ ալյուր Գործածեցին $1\frac{1}{4}$ գկ: Ի՞նչքան ալյուր մնաց:

9. Կաթնամանում կար $2\frac{1}{4}$ կաթ: Դրան ավելացրին դարձյալ $1\frac{1}{4}$: Ի՞նչքան կաթ յեղավ կաթնամանում:

10. Կարելի՞ լի 1 մետրից կտրել $\frac{5}{8}$ -մ և դարձյալ $\frac{7}{8}$ մ.

11. Գնեցին $5\frac{3}{4}$ -մ գործվածք, վրեց զգեստի համար կտրեցին $4\frac{1}{4}$ -մ: Ի՞նչքան մնաց:

$$12. \quad \frac{1}{4} + \frac{1}{4} \quad \frac{1}{4} + \frac{3}{4} \quad \frac{1}{8} + \frac{3}{8} \quad \frac{3}{8} + \frac{3}{8}$$

$$\frac{1}{8} + \frac{5}{8}$$

$$13. \quad \frac{3}{4} - \frac{1}{4} \quad \frac{5}{8} - \frac{1}{8} \quad \frac{3}{8} - \frac{1}{8} \quad \frac{7}{8} - \frac{5}{8}$$

$$\frac{5}{8} - \frac{3}{8}$$

$$14. \quad 2\frac{1}{4} + \frac{1}{4} \quad 1\frac{1}{8} + \frac{3}{8} \quad 2\frac{3}{8} + 1\frac{1}{8} \quad 3\frac{1}{8} + 2\frac{5}{8}$$

$$15. \quad 3\frac{3}{4} - \frac{1}{4} \quad 5\frac{5}{8} - \frac{3}{8} \quad 4\frac{7}{8} - 2\frac{3}{8} \quad 5\frac{5}{8} - 1\frac{1}{8}$$

ԲԱԺԱՆՈՒՄ 2, 4 ՅԵՎ 8 ՀԱՎԱՍԱՐ ՄԱՍԻ

1. Մի գործարանում կար 20 կիսադրազեա լանդոլդեր, 4 և 8 բանվոր: Սովորեցնելու համար նրանց բաժանեցին 2 հավասար խմբի: Քանի՞ մարդ եր ամեն մի խումբը:

2. Մի բիզոնում կար 18 լ կաթ, մյուսում՝ 14 լ: Այդ կաթը լցրին 2 նույն մեծությունն ունեցող բիզոնների մեջ հավասար չափերով: Ինչքան կաթ լցրին այդ բիզոններից յուրաքանչյուրի մեջ:

$$3. \quad \begin{array}{cccc} 2 \times 2 & 4:2 & 3 \times 2 & 6:2 \\ 4 \times 2 & 8:2 & 6 \times 2 & 12:2 \\ 8 \times 2 & 16:2 & 9 \times 2 & 18:2 \end{array}$$

$$\begin{array}{cc} 5 \times 2 & 10:2 \\ 10 \times 2 & 20:2 \\ 7 \times 2 & 14:2 \end{array}$$

Բազմապատկման որինակաները կարգա աշույես. յերկու անգամ յերկու—չորս, յերկու անգամ չորս—ուր. և այլն:

Բաժանման որինակաները կարգա աշույես. չորսը բաժանած յերկու հավասար մասի, ուր բաժանած յերկու հավասար մասի և այլն:

4. Որը 24 ժամ ե: Քանի՞ ժամ ե կես որը, որվա քառորդ մասը:

5. 30 թերթ թղթից կարեցին 4 հավասար տետրակներ և մնաց դարձյալ 2 թերթ: Քանի՞ թերթ թուղթ զնաց յուրաքանչյուր տետրին:

$$6. \quad \begin{array}{cccc} 2 \times 4 & 8:4 & 3 \times 4 & 12:4 \\ 4 \times 4 & 16:4 & 6 \times 4 & 24:4 \\ 8 \times 4 & 32:4 & 9 \times 4 & 36:4 \end{array}$$

$$\begin{array}{cc} 5 \times 4 & 20:4 \\ 10 \times 4 & 40:4 \\ 7 \times 4 & 28:4 \end{array}$$

7. 8 կգ աղին և 1 կգ կրուպային վճարեցին 54 կոպ. 1 կգ կրուպան արժե 30 կոպ.: Ի՞նչ արժե 1 կգ աղը:

8. 8 մ կտորին վճարեցին 48 ուր.: Ի՞նչ արժե այդպիսի կտորի 5 մետրը:

$$9. \quad \begin{array}{cccc} 2 \times 8 & 16:8 & 3 \times 8 & 24:8 \\ 4 \times 8 & 32:8 & 6 \times 8 & 48:8 \\ 8 \times 8 & 64:8 & 9 \times 8 & 72:8 \\ & 5 \times 8 & 40:8 \\ & 10 \times 8 & 80:8 \\ & 7 \times 8 & 56:8 \end{array}$$

$$10. \quad \begin{array}{ccc} (53-39):2 & (67-47):2 & (18+14):4 \\ (43-27):2 & (15+13):4 & (19+17):4 \\ (36-18):2 & (31-7):4 & (27+13):4 \end{array}$$

$$11. \quad \begin{array}{ccc} (51-19):4 & (45+35):8 & (40:8) \times (56:8) \\ (65-37):4 & (28+28):8 & (72:8) \times (32:8) \\ (92-56):4 & (35+13):8 & (64:8) \times (24:8) \end{array}$$

ԱՅՄԲԱՆ ԱՆԳԱՄ ՊԱԿԱՍ

1. Տեւորում սահմանագծեր 12 վանդակ. դրա կողքին սահմանագծեր յերկու անգամ պակաս վանդակներ: Յերկրորդ անգամ քանի՞ վանդակ վերցրիք:

$$\text{Լուծում } 12:2=6$$

2. Սեղանի վրա դիր 9 լուցիկ: Լուցիկների թիվը փոքրացրու 3 անգամ: Քանի՞ լուցիկ ստացվեց:

$$\text{Լուծում } 9:3=3$$

3. Դպրոցական ճաշարանում կա 56 մեծ ափսե, իսկ դրանից 8 անգամ պակաս՝ փոքր ափսեներ: Ընդամենը քանի՞ ափսե կա ճաշարանում:

4. Տրակտորը մի անգամից կարող է տանել 80 պարկ ալյուր, իսկ ձին՝ 8 անգամ պակաս: Քանի՞ պարկ կարող է տանել ձին:

3, 6 ՅԵՎ 9 ՀԱՎԱՍԱՐ ՄԱՍԻ ԲԱԺԱՆԵԼԸ

1. 24 մ յերկարության մի գործվածք 3 հավասար կտոր արին: Քանի՞ մետր է ամեն մի կտորը:

2. 3 միատեսակ տետրակն արժե 21 կոպ.: Ի՞նչ արժե ամեն մի տետրակը:

3.	2×3	6:3	3×3	9:3
	4×3	12:3	6×3	18:3
	8×3	24:3	9×3	27:3
		5×3	15:3	
		10×3	30:3	
		7×3	21:3	

4.	$(13+8):3$	$(56-29):3$	$(39-18):3$
	$(16+14):3$	$(72-54):3$	$(39-15):3$
	$(12+15):3$	$(61-37):3$	$(71-59):3$

5. 4 մ 2 դմ յերկարություն ունեցող 6 հավասար մաս արին: Վո՞րքան է ամեն մի մասի յերկարությունը:

6. 6 աթոռի վճարեցին 54 ուր.: Ի՞նչ արժե 8 աթոռը:

7.	2×6	12:6	3×6	18:6	5×6	30:6
	4×6	24:6	6×6	36:6	10×6	60:6
	8×6	48:6	9×6	54:6	7×6	42:6

8.	$(42-18):6$	$(26+28):6$	$60:(51-45)$
	$(13+17):6$	$(32+16):6$	$54:(62-56)$
	$(28+8):6$	$(19+23):6$	$36:(83-77)$

9. Մի բիդոնում կար 14 լ կաթ, մյուսում՝ 13 լ: Այդ կաթի մի յերրորդ մասը յեռացրին: Վո՞րքան հում կաթ մնաց:

10. Առաջին դասամիջոցը տեում է մեկ վեցերորդ ժամ, յերկրորդը՝ քառորդ ժամ, իսկ մեծ դասամիջոցը՝ կես ժամ: Քանի՞ բոլե յե տեում ամեն մի դասամիջոցը:

11. 86 կողեկով գնեցին 8 թերթ սպիտակ և 6 թերթ ել գունավոր թուղթ: Մեկ թերթ սպիտակ թուղթն արժե 4 կոպ.: Ի՞նչ արժե մեկ թերթ գունավոր թուղթը:

12. Պահարանում կա 72 գիրք, իսկ դարակում՝ 6 անգամ պակաս: Ընդամենը քանի՞ գիրք կա պահարանում և դարակում:

13. Յերկրորդ դասարանում կա 36 աշակերտ, իսկ բոնցից յուրաքանչյուրին տվին մեկ-մեկ գունավոր մատիտ: Մատիտների մեկ իններորդ մասը սրեցին: Քանի՞ ման ել պետք է սրեն:

14.	2×9	18:9	3×9	27:9
	4×9	36:9	6×9	54:9
	8×9	72:9	9×9	81:9
		5×9	45:9	
		10×9	90:9	
		7×9	63:9	

15.	(42—15):9	(82—46):9	(34+38):9
	(42+39):9	(54—36):9	(19+62):9
	(29+16):9	(49+14):9	(93—39):9

16. 9 աթոռակի վճարեցին 35 ուր.: Մատերիալը նստել է 8 ու.: Ի՞նչ արժե ամեն մի աթոռակի վրա դո՞րժադրված աշխատանքը:

17. 69 մ կտորից կարեցին 9 խալաթ և 8 դոդնոց: Մի դոդնոցին գնաց 3 մ: Քանի՞ մետր գնաց մեկ խալաթին:

10, 5 ՅԵՎ 7 ՀԱՎԱՍԱՐ ՄԱՍԵՐԻ ԲԱԺԱՆԵԼԸ

1. Տաս ժամ աշխատելով տրակտորն որական սուս-
ոում է 60 կգ նավթ: Վո՞րքան նավթ է սպառում տրակ-
տորը 1 ժամում:

2. Ատաղձագործը 40 ուրբով պատրաստեց 10 միա-
տեսակ նստարաններ: Ի՞նչ արժե մեկ նստարանը:

3.	2×10	20:10	6×10	60:10	1×10
	8×10	80:10	7×10	70:10	10:10
	4×10	40:10	8×10	80:10	10×10
	5×10	50:10	9×10	90:10	100:10

4. Ի՞նչ յերկարություն կունենա յուրաքանչյուր մա-
սը, յեթե 30 սմ շեղքը բաժանենք 10 հավասար մասի:
5 հավասար մասի:

5. Ի՞նչ յերկարություն կունենա յուրաքանչյուր
մասը, յեթե 40 սմ ժապավենը բաժանենք 10 հավասար
մասի, 5 հավասար մասի:

6.	2×5	10:5	3×5	15:5
	4×5	20:5	6×5	30:5
	8×5	40:5	9×5	45:5
		5×5	25:5	
		10×5	50:5	
		7×5	35:5	

7. Գործարանը 5 ուում բաց թողեց 25 կամրայն:
Որական քանի՞ կամրայն եր պատրաստվում գործարա-
նում:

8. Սալաոնակի համար հավաքեցին 65 ուր.: Յեղ-
կու հողի մուծեցին 10-ական ուրբի, իսկ 5 մարդ էլ
հավասարապես՝ մնացածը: Այդ 5 մարդուց յուրաքան-
չյուրը վո՞րքան մուծեց:

9.	(17+23):5	(42—17):5	35:(51—46)
	(16+14):5	(61—16):5	25:(32—27)
	(32+18):5	(54—19):5	45:(73—68)

10. Բանվորը գործարանում յոթժամյա աշխատան-
քային որում պատրաստում է 42 կգ մանվածք: Քանի՞
կիլոգրամ է պատրաստում նա մեկ ժամում:

11. Մեքենա—տրակտորային կայանում կա 56 տրակ-
տոր: Այդ կայանի շրջանը բաժանված է 7 հավասար
յենթաշրջանների: Քանի՞ տրակտոր է հասնում յուրա-
քանչյուր յենթաշրջանին:

12.	2×7	14:7	3×7	21:7
	4×7	28:7	6×7	42:7
	8×7	56:7	9×7	63:7
		5×7	35:7	
		10×7	70:7	
		7×7	49:7	

13. (27+29):7 28:(52—45) (54—19):7
 (35+28):7 35:(73—66) (87—38):7
 (23+26):7 21:(91—84) (73—17):7
 (46+24):7 42:(64—57) (71—29):7

14. Կոլտնտեսութեան նախընտրում կա 63 կով և 7 ան-
 դամ պակաս՝ հորթ: Ընդամենը քանի՞ կով ու հորթ կա
 կոլտնտեսութեան նախընտրում:

15. Կոմունայի ճաշարանի համար պատրաստեցին
 45 փոքր տակառներով կաղամբ: Սպառեցին դրա մեկ
 հինգերորդ մասը: Վո՞րքան կաղամբ մնաց:

ԱՆՅԱՅԻ ՄՏՈՒԴՈՒՄ

1. 27:3 63:7 24:3 36:4 56:8
 35:5 72:9 30:9 54:9 28:4
 48:6 81:9 21:7 42:7 49:7

2. Հացամթերմանը կոլտնտեսութեանը տվեց 45
 պարկ հաճար և 5 անգամ պակաս՝ ցորեն: Քանի՞ պարկ
 հացահատիկ հանձնեց կոլտնտեսութեանը:

3. 32-ը փոքրացրու 8 անգամ: 32 փոքրացրու 8-ով:

ՅԵՐԿՈՒ ՏԵՍԱԿ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ԲԱՂԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. Մի ցեխում կար 35 բանվոր, վորոնք բաժանված
 էին 5 բրիգադի: Քանի, մարդ կար ամեն մի բրիգա-
 դում:

$$35:5\text{-ի վրա}=7$$

35 բանվոր բաժանված էին բրիգադներով, յուրա-
 քանչյուրում՝ 5 մարդ: Ընդամենը քանի, բրիգադ եր-
 35-ի մեջ 5-ը պարունակում է 7 անգամ:

$$35:5\text{ ական}=7$$

Առաջին խնդրում մենք 35-ը բաժանեցինք 5 հավա-
 սար մասի: Յերկրորդ խնդրում մենք 35-ը բաժանեցինք
 5-ական: Յերկու դեպքումն էլ ստացանք նույն 7 պա-
 տասխանը:

Կանոն. բաժանման վերաբերյալ խնդիրներ լուծելիս
 կարելի չէ չասել՝ 35-ը բաժանել 5-ական կամ 35-ը
 բաժանել 5 հավասար մասի, այլ յերկու դեպքումն էլ
 ասել՝ 35-ը բաժանած 5-ի վրա:

2. 32 մ յերկարութեան յերկաթալարը կտրեցին ախ-
 պես, վոր 4 հավասար մաս ստացվեց: Քանի՞ մետր է
 յուրաքանչյուր մասը:

32 մետր յերկարութեան յերկաթալարը հավասար
 մասերի բաժանեցին: Յուրաքանչյուր մասի յերկարու-
 թյունը 4 մ էր: Քանի՞ կտոր արին յերկաթալարը:

3. Կտուրի վերանորոգմանը գնաց 6 միանման յեր-
 կաթաթերթ: Վո՞րքան է ամեն մի յերկաթաթերթի քա-
 չը, յեթե բոլորի քաչը 52 կգ է:

Կտուրի վերանորոգմանը մի քանի յերկաթաթերթ
 գնաց, վորոնցից յուրաքանչյուրի քաչը 6 կգ էր: Քանի՞
 յերկաթաթերթ գնաց կտուրի վերանորոգմանը, յեթե
 բոլորի քաչը 42 կգ էր:

4. Դպրոցական բանջարանոցի 8 ջերմոցներն ունեն
 48 չրջանակ: Քանի՞ չրջանակ ունի յուրաքանչյուր ջեր-
 մոցը:

Դպրոցական բանջարանոցն ունի ջերմոցի 48 չրջա-
 նակ. յուրաքանչյուր ջերմոցի վրա գնում են 8 չրջա-
 նակ: Քանի՞ ջերմոց կա դպրոցական բանջարանոցում:

5. Պատուհաններին զցեցին 24 ապակի, յուրաքան-
 չյուրին 6-ական: Քանի՞ պատուհանի ապակի զցեցին:

Կոլտնտեսութեան ակումբն ունի 6 միանման պա-
 տուհան: Այդ պատուհաններին զցված է 24 ապակի:
 Քանի՞ ապակի յէ զցված մեկ պատուհանին:

6. Կոլտնտեսութեան 9 անասնոցում կա 90 կով: Քա-
 նի՞ կով է ընկնում յուրաքանչյուր անասնոցին:

Կոլտնտեսությունն ունի 90 կով: Ամեն մի անասնոցին ընկնում է 9 կով: Քանի՞ անասնոց ունի կոլտնտեսությունը:

7. Գիրքն ունի 54 էջ: Որակյան 6 էջ կարդալով՝ քանի՞ ուրում կարելի չե գիրքը վերջացնել:

Գիրքը 54 էջ է: Որակյան քանի՞ էջ պետք է կարդալ, վոր գրքի/ընթերցումն ավարտվի 6 ուրում:

8. 48 խնձորենիները պետք է տնկել 6 շարքում: Քանի՞ խնձորենի կընկնի յուրաքանչյուր շարքին:

48 խնձորենին պետք է տնկել շարքերով այնպես, վոր յուրաքանչյուր շարքում լինի 6 խնձորենի: Քանի՞ շարք կստացվի:

ԱՐՏԱՂՏՈՒՄԱՎԱՅԻՆ ԲԱԶՄԱՊԱՏԱԿՈՒՄԸ ՄԻԱՆԻՇ ԹՎԱԿ ԾԵՎ ԲԱՅԱՆՈՒՄԸ ՄԻԱՆԻՇ ԹՎԻ ՎՐԱ

1. Դպրոցական կոոպերատիվը վաճառեց 28 հատ մատիտի ծալրապանակ, իսկ մատիտ՝ 2 անգամ ավելի: Քանի՞ մատիտ վաճառվեց:

$$28 \times 2 = 56$$

$$20 \times 2 = 40 \quad 8 \times 2 = 16 \quad 40 + 16 = 56$$

2. Զուլհակուհին յերկու դադդյահով որակյան գործում է 58 մ գործվածք: Վո՞րքան է գործում նա մեկ դադդյահով:

$$58 : 2 = 29$$

$$40 : 2 = 20 \quad 18 : 2 = 9 \quad 20 + 9 = 29$$

3.	23×2	$26 : 2$	34×2	$58 : 2$	39×2
	14×2	$64 : 2$	49×2	$96 : 2$	46×2
	35×2	$52 : 2$	28×2	$74 : 2$	$78 : 2$
	47×2	$76 : 2$	37×2	$38 : 2$	$92 : 2$

4. Մի ցեխում աշխատում են 3 նվագ, ամեն մի նվագ գին՝ 27 բանվոր: Բանվորներից 38-ը կին է: Քանի՞սն են տղամարդ:

5. Դպրոցում մոպրի բջիջը կազմված է 72 մարդուց: Իսկ ԿԱՆԸ-ի բջիջը՝ 3 անգամ պակաս: Քանի՞ յերեխա չեն ընդգրկված ԿԱՆԸ-ում:

6.	13×3	$36 : 3$	17×3	$51 : 3$	18×3
	22×3	$96 : 3$	28×3	$48 : 3$	15×3
	14×3	$42 : 3$	19×3	$75 : 3$	$87 : 3$
	16×3	$45 : 3$	29×3	$57 : 3$	$78 : 3$

7.	$(19 \times 2) + (26 \times 2)$	$(84 : 2) + (68 : 2)$	$(24 \times 3) : 2$
	$(28 \times 2) + (17 \times 2)$	$(90 : 2) + (70 : 2)$	$(42 \times 2) : 3$
	$(29 \times 3) - (18 \times 3)$	$(54 : 3) + (84 : 3)$	$(32 \times 3) : 2$

8. Կոլտնտեսությունից քաղաք բերին 4 բիդոն կաթ, յուրաքանչյուր բիդոնում 24 լիտր: Ինչքա՞ն կաթ բերին քաղաք:

9. 33 տղայի և 27 աղջկա տարան եքսկուրսիա: Յերեխաներին բաժանեցին 4 հավասար խմբի: Քանի՞ յերեխա կար ամեն մի խմբում:

10.	11×4	$52 : 4$	14×4	$48 : 4$
	12×4	$64 : 4$	13×4	$72 : 4$
	23×4	$92 : 4$	15×4	$56 : 4$
	24×4	$96 : 4$	25×4	$60 : 4$
		16×4	$68 : 4$	
		18×4	$76 : 4$	
		19×4	$88 : 4$	
		17×4	$100 : 4$	

48			
24	24		
12	12	12	12

52			

56			

11. Գծագրի ախպիսի ուղղանկյուններ: Դրանց

միջոցով 48, 52 և 56 թվերը կիսիր և ստացածը կրկին կիսիր:

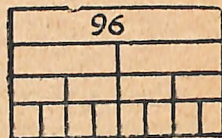
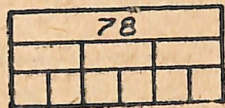
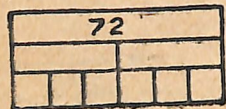
Կանոն. 4-ի վրա կարելի չէ բաժանել այսպես—քիվը նախ կիսել և յուրաքանչյուր կեսը կրկին կիսել:

12. Հինգ բանվորական որում չինական բանվորը գործարանում աշխատում է 70 ժամ, յապոնականը՝ 60 ժամ, գերմանականը՝ 45 ժամ և մեր բանվորը՝ 35 ժամ: Հաշվիր՝ որական քանի՞ ժամ է աշխատում այդ յեւրկերի յուրաքանչյուր բանվորը, և կազմիր դիագրամ:

13.	11×5	$55 : 5$	16×5	$80 : 5$	15×5
	12×5	$60 : 5$	17×5	$85 : 5$	20×5
	13×5	$65 : 5$	18×5	$90 : 5$	$75 : 5$
	14×5	$70 : 5$	19×5	$95 : 5$	$100 : 5$

14. Դպրոցում կա 6 դասարան: Յուրաքանչյուր դասարան վորոշեց յերկրի պաշտօնանության համար հավաքել 12 ու: Հավաքեցին ընդամենը 80 ու: Քանի՞ ուրբի ալելի հավաքեցին նախապես վորոշված գումարից:

15.	11×6	$72 : 6$	14×7	$78 : 6$	14×6
	13×7	$84 : 7$	11×8	$96 : 6$	13×4
	15×6	$96 : 8$	16×6	$77 : 7$	$84 : 6$
	12×7	$91 : 7$	12×8	$98 : 7$	$90 : 6$

16. Գծադրի ախպիսի ուղղանկյունները Ռրանց

միջոցով 72-ը և 78-ը բաժանիր 6-ի, իսկ 96-ը՝ 8-ի վրա:

Կանոն. 6-ի վրա կարելի չէ բաժանել այսպես՝ նախ կիսել քիվը և յուրաքանչյուր կեսը բաժանել 3 մասի: Մյուս յեղանակն այս է. քիվը բաժանել 3 մասի, ապա յուրաքանչյուր մասը կիսել:

8-ի վրա կարելի չէ բաժանել այսպես՝ նախ քիվը բաժանել 4 մասի, ապա ամեն մի մասը կիսել:

17.	$(16 \times 5) - (17 \times 4)$	$(52 : 4) + (85 : 5)$
	$(14 \times 7) - (16 \times 4)$	$(68 : 4) + (98 : 7)$
	$(15 \times 5) - (13 \times 4)$	$(65 : 5) + (88 : 8)$
	$(14 \times 6) - (18 \times 4)$	$(76 : 4) + (70 : 5)$
		$(60 : 4) \times 6$
		$(65 : 5) \times 7$
		$(84 : 6) \times 5$
		$(72 : 4) \times 5$

ԲԱԶՄԱՊԱՏՎՈՒՄ ՅԵՐԿՆԻՇ ԹՎՈՎ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՅԵՐԿՆԻՇ ԹՎԻ ՎՐԱ

1. Խմբում կա 37 աշակերտ: Ուսուցիչը յուրաքանչյուրին տվեց 2-ական տետր: Քանի՞ տետր բերեց ուսուցիչը:

2. Պահեստից կոտլերատիվ պետք է բերել 54 արկղ ապրանք: Բեռնավորողի վրա կարելի չէ դնել 27 արկղ: Բոլոր արկղները տեղափոխելու համար քանի՞ անգամ պետք է վերադառնա բեռնավորող:

3.	2×23	$24 : 12$	2×43	$90 : 45$	2×18
	2×34	$48 : 24$	2×36	$74 : 37$	2×48
	2×17	$32 : 16$	2×47	$98 : 49$	$76 : 38$
	2×29	$54 : 27$	2×39	$38 : 19$	$92 : 46$

4. Կոոպերատիվում կա 86 լ կաթ: Յերբ մեկ բիդոնին 2 լ վաճառեցին, բոլոր բիդոններում հավասարապես մնաց 28 լ: Կաթով լցված քանի՞ բիդոն կար կոոպերատիվում:

5.	3×32	39:13	3×28	72:24	3×27
	3×14	75:25	3×17	78:26	87:29
	3×16	69:23	3×29	51:17	57:19

6. Մեկ ձիուն որական պահանջվում է 4 կգ տորֆային փոփածք: 85 կգ-ը կբավականացնի՞ 19 ձիու:

7. Կովը մի քանի որում կերավ 68 կգ սիրոս: Յուրաքանչյուր 17 կգ սիրոսի հետ նրան տրվում էր 12 կգ ուրիշ կեր: Այդ ժամանակամիջոցում վո՞րքան ուրիշ կեր տվեցին կովին:

8.	4×13	48:12	4×14	96:24
	4×22	52:13	4×24	60:15
	4×23	92:23	4×25	56:14
		4×16	68:17	
		4×17	76:19	
		4×19	72:18	

9. Կոլտնտեսությունն ունի 75 դանիական մսուր. 15 այդպիսի մսուրն որական տնտեսում է 17 կգ խոտ: Որական վո՞րքան խոտ է տնտեսվում բոլոր մսուրներին:

10.	5×14	60:12	5×17	95:19
	5×12	75:15	5×19	80:16
	5×15	65:13	5×18	90:18
	5×13	70:14	5×16	85:17
11.	6×13	96:16	7×12	98:14
	6×14	78:13	7×13	96:12
	6×16	84:14	8×12	91:13

$$12. \quad \begin{array}{ll} (4 \times 15) - (3 \times 19) & (5 \times 18) - (48:16) \\ (7 \times 14) - (3 \times 16) & (6 \times 15) - (56:14) \\ (5 \times 17) - (4 \times 12) & (5 \times 16) - (72:18) \end{array}$$

$$(7 \times 12):14$$

$$(3 \times 16):12$$

$$(6 \times 15):18$$

$$13. \quad \begin{array}{lll} (4 \times 18):36 & (90:18) \times 13 & (54:18) \times 24 \\ (6 \times 14):12 & (75:15) \times 14 & (42:21) \times 45 \\ (5 \times 18):45 & (84:28) \times 25 & (48:16) \times 18 \end{array}$$

ԲԱՆՈՐԴԱԿԱՆ ԲԱՆԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

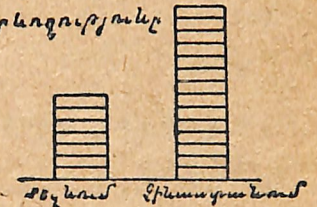
1. Ներքեի դիագրամի ամեն մի վանդակն արտահայտում է 1 ժամ:

Զինաստանում բանվորական որը ֆանի՞ անգամ ավելի մեծ է, քան մեզնում: 2 անգամ ավելի, վորովհետև 7-ը 14-ի մեջ պարունակվում է 2 անգամ:

$$14:7=2$$

Մեզնում բանվորական որը ֆանի՞ անգամ պակաս է, քան Զինաստանում: 2 անգամ պակաս, քանի վոր 7-ը 14-ի մեջ պարունակվում է 2 անգամ:

աշխատանքային որման քանակությունը

$$14:7=2$$

Կանոն. յերկու հարցն էլ՝ «ֆանի անգամ մի թիվ մեծ է մյուսից» և «ֆանի անգամ մի թիվ փոքր է մյուսից» — լուծվում են բաժանման միջոցով:

2. Անցյալ տարի կոլտնտեսությունը 27 տնտեսություն էր, իսկ այս տարի արդեն 54: Քանի՞ անգամ է մեծացել կոլտնտեսության տնտեսությունների թիվը:

3. Կծկող ցեխում մի բանվորուհին հետևում էր 24

իլիկի աշխատանքի: Յեկն իրեն հայտարարեց հարմար-
ծային, վորից հետո մի բանգորուհին սկսեց հետեւել 48
իլիկների աշխատանքի: Քանի՞ անգամ ավելի իլիկները
աշխատանքի յե հետեւում նա այժմ:

4. Ձուհահուհին գործարանում աշխատում է 3 մե-
քենայի վրա և մեկ որում յուրաքանչյուր մեքենայով
ստանում է 30 մ գործվածք: Ձեռքի մեքենայով մեկ
որում կարելի յե գործել 5 մ գործվածք: Քանի՞ անգամ
գործարանային աշխատանքն ավելի բարձր արտադրո-
ղականություն ունի:

5. Լվացող մեքենան կարող է մեկ ժամում լվանալ
48 կգ սպիտակեղեն: Լվացարարուհին 10 ժամում ձեռ-
քով լվանում է 30 կգ: Քանի՞ անգամ մեքենան ավելի
արագ է աշխատում քան ձեռքը:

6. Գծիր 8 սմ և 2 սմ յերկարության 2 ուղիղ գիծ:
Քանի՞ անգամ մեկը յերկար է մյուսից: Քանի՞ անգամ
մի գիծը կարճ է մյուսից:

7. Քանի՞ անգամ 45-ը մեծ է 15-ից: Քանիսով
45-ը մեծ է 15-ից:

8. Քանի՞ անգամ 14-ը փոքր է 56-ից: Քանիսով
14-ը փոքր է 56-ից:

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՐՅՈՒՐՅԱԿԻ ԹՎԵՐԻ ԿԱԶՄԸ

1. Ի՞նչ գրամներով կարելի յե վճարել 20 կոպ.,
50 կոպ., 80 կոպ., 30 կոպ., 60 կոպ., 90 կոպ.,
40 կոպ., 70 կոպ., 1 ուրբ.:

2. Ի՞նչ գրամներով կարելի յե վճարել 32 կոպ.,
65 կոպ., 48 կոպ., 96 կոպ., 45 կոպ., 72 կոպ.,
75 կոպ., 64 կոպ.:

3. Վերցրու յերկուական 2 կոպեկանոց, 3 կոպեկա-
նոց, 10 կոպ. և 20 կոպ.: Այդ գրամներով ի՞նչպե-
ս կվճարեք 40 կոպ., 47 կոպ., 42 կոպ., 43 կոպ.,
58 կոպ., 56 կոպ., 65 կոպ.:

4. Գրիր այն բոլոր թվերը, յորոնց վրա բաժանում
են հետևյալ թվերը:

22	35	57	74	30	50	21	48
26	38	58	85	32	51	46	56
40	52	60	72	81	96	69	87
45	54	64	75	84	90	24	100

5. $24 = 2 \times x$ $32 = 2 \times x$ $40 = 2 \times x$
 $24 = 3 \times x$ $32 = 4 \times x$ $40 = 4 \times x$
 $24 = 4 \times x$ $32 = 8 \times x$ $40 = 5 \times x$

$45 = 3 \times x$

$45 = 5 \times x$

$45 = 9 \times x$

6. $56 = 2 \times x$ $64 = 2 \times x$ $70 = 2 \times x$
 $56 = 4 \times x$ $64 = 4 \times x$ $70 = 5 \times x$
 $56 = 7 \times x$ $64 = 8 \times x$ $70 = 7 \times x$

$30 = 2 \times x$

$30 = 3 \times x$

$30 = 5 \times x$

7. $48 = 2 \times x$ $36 = 2 \times x$ $80 = 2 \times x$
 $48 = 3 \times x$ $36 = 3 \times x$ $80 = 4 \times x$
 $48 = 4 \times x$ $36 = 4 \times x$ $80 = 5 \times x$
 $48 = 6 \times x$ $36 = 6 \times x$ $80 = 8 \times x$

$84 = 2 \times x$

$84 = 3 \times x$

$84 = 6 \times x$

$84 = 7 \times x$

8. $60 = 2 \times x$ $72 = 2 \times x$ $90 = 2 \times x$
 $60 = 3 \times x$ $72 = 3 \times x$ $90 = 3 \times x$

$60=4 \times x$	$72=4 \times x$	$90=5 \times x$
$60=5 \times x$	$72=6 \times x$	$90=6 \times x$
$60=6 \times x$	$72=8 \times x$	$90=9 \times x$
	$96=2 \times x$	
	$96=3 \times x$	
	$96=4 \times x$	
	$96=6 \times x$	
	$96=8 \times x$	

ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՄՆԱՑՈՐԴՈՎ

1. 26 մ յերկաթալարը բաժանեցին մի քանի մասի՝ յուրաքանչյուրին 8 մ յերկարության: Քանի՞ մաս արին յերկաթալարը:

2. Մի զույգ դահուկն արժե 9 ռ.: 62 ռուբլով քանի՞ զույգ դահուկներ կարելի յի գնել:

3. 25 տետրը պետք է հավասարապես տալ 8 աշակերտի: Քանի՞ տետր կստանա յուրաքանչյուր աշակերտը և քանի՞ տետր ել կմնա:

4. 38 հավի համար 6 բուն չինեցին: Ամեն մի հավաբունին քանի՞ հավ է հասնում:

5.	$5 \times 6 + 2$	40:5	35:5	32:8	24:6
	32:5	43:5	36:5	37:8	28:6
	$5 \times 6 + 4$	47:5	27:4	56:9	38:7
	34:5	48:5	25:4	74:8	61:9

6.	23:3	35:4	37:5	40:6	46:7
	28:3	38:4	42:5	45:6	50:7
	25:4	27:5	33:6	24:7	54:7
	20:4	32:5	38:6	53:7	58:7

35:8	48:9
47:8	56:9
55:8	67:9
62:8	74:9

7. 50 մ տախտակից սեղաններ չինեցին: Յուրաքանչյուր սեղանին զնաց 4 մ տախտակ: Քանի՞ սեղան չինեցին: Քանի՞ մետր տախտակ մնաց:

8. 95 ձուռն պետք է հավասարապես տեղավորել 3 արկղում: Քանի՞ ձուռն կլինի ամեն մի արկղում: Քանի՞ ձուռն կմնա:

9. Կոլանտեսությունը զոմեր է կառուցում 86 կովի համար: Ամեն մի զոմը տեղավորելու յի 24 կով: Քանի՞ այգպիսի զոմ պետք է կառուցել՝ բոլոր կովերին տեղավորելու համար:

10. Պետք է բիդոնները լցնել 85 լ կաթ: Մի բիդոնում տեղավորվում է 26 լ: Քանի՞ բիդոն կլցվի և ինչքան կաթ ել կմնա:

11.	47:2	56:3	62:3	84:5	92:7
	38:3	82:4	74:6	80:7	85:6
	55:4	57:5	87:5	89:8	100:9

12.	75:36	96:46	58:26	77:14	68:15
	56:17	40:13	60:14	79:19	87:21
	75:24	87:28	75:17	63:12	89:16

13.	58:13	84:13	95:13	75:12	100:19
	97:17	92:15	89:14	70:16	98:12
	68:11	87:12	97:18	80:15	99:14

ԱՆՑԱԾԻ ՍՏՈՒԴՈՒՄ

1. Քանի՞ անգամ 84-ը մեծ է 28-ից: Քանիսո՞վ 84-ը մեծ է 28-ից:

2. Քանի՞ անգամ 19-ը փոքր է 76-ից: Քանիսո՞վ 19-ը փոքր է 76-ից:

3. Դպրոցում 3 դասարանների աշակերտության թիվը 95 է: Յերկու աշակերտի տեղափոխեցին ուրիշ դըպրոց, Վորից հետո դասարանները հավասարվեցին: Քանի՞ աշակերտ ունի յուրաքանչյուր դասարանը:

ՀԱՐՅՈՒՐԻ ՍԱՀՄԱՆԱԿՄ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ՅԵՎ ՈՐԻՆԱԿՆԵՐ ԲՈՒՆՈՐ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ

1. Մի թուի չիթը 37 մ է, մյուսը՝ 7 մ ավելի: Ամեն մի աչակերտի տվին 3-ական մետր: Քանի՞ աչակերտ չիթ ստացավ:

2. 10 մ յերկարության սաթինից կտրեցին 2 մ 4 դմ և 3 մ 2 դմ: Վո՞րքան սաթին մնաց:

3. Հավասար բարձած 3 բեռնավտոյով դործվածքային դործարան բերին 84 հակ բամբակ: Յեղեղու բեռնավտոն դատարկեցին: Քանի՞ հակ բամբակ իջեցրին:

4. 24 Զուլհակուհի աշխատում են 3-ական մեքենայի վրա, մնացածները 4 մեքենայի վրա: Ցեխում ընդամենը 100 մեքենա կա: Քանի՞ ջուլհակուհի յե անցել 4-ական մեքենայի:

5. Գերմանիայում բանվորն որական աշխատում է 9 ժամ, իսկ մեղնում՝ 7 ժամ: Մի ամսում գերմանական բանվորը քանի՞ ժամ ավելի յե աշխատում: Ամիսն ունի 25 աշխատանքի օր:

6. Խնայդբամարկդին պահ տրված յուրաքանչյուր 25 ո. տարեկան տալիս է 2 ո. յեկամուտ: Բանվորը խնայդբամարկդին պահ տվեց 75 ո.: Մի տարուց հետո բանվորը վո՞րքան դրամ կունենա խնայդբամարկդում:

7. Մի ցեխում 72 բանվոր զբվել են փոխառության: Այդ բանվորների կեսը դեռ վոչինչ չի շահել, մի վեցերորդ մասը շահել է 100-ական ոուբլի, մնացածներն են՝ 50-ական ոուբլի: Քանի՞ բանվոր 50-ական ոուբլի յե շահել:

8. Լուցկու 6 տուփից կարելի յե պատրաստել խաղալիք-տրակտոր: Քանի՞ այդպիսի տրակտոր կպատրաստվի 56 տուփից: Քանի՞ տուփ կմնա:

9. Սպորտի կոչիկներն արժեն 7 ոուբլ.: Քանի՞ զույգ այդպիսի կոչիկ կարելի յե գնել 45 ոուբլով:

10. Արտադրիչը հաշիվը և դտիր գումարը:

Հ Ա Շ Ի Վ

Բաց և թողնված դպրոցին

Առարկաների անունները	Քանակը	Գ ի ն ը		Գումարը	
		ո.	կ.	ո.	կ.
1. Դահլային հագուստ	2	11	25		
2. Սեղմ անդրափարտիկ	3	12	15		
3 Շարժ	5	5	25		
Ընդամենը					

11. Դեկտեմբերին ամենացուրտ օրը 5° սառնամանիք եր: Հունվարին ամենացած ջերմաստիճանը՝ 27° ցրտություն: Ի՞նչ տարբերություն կա դեկտեմբերի և հունվարի ամենացուրտ օրերի ջերմաստիճանի մեջ:

5°-ը, կարդացե՛ք 5 աստիճան, 27°-ը կարդացե՛ք 27 աստիճան:

12. Ամառն ամենատաք օրերը Մոսկվայում լինում է 38° արևի տակ և 29° ստվերում: Ի՞նչ տարբերություն կա արևի տակ և ստվերում յեղած ջերմաստիճանների մեջ:

13. Սենյակում ջերմաստիճանը 14° է: Խնկուրատորում պետք է 24°-ով ավելի լինի սենյակի ջերմաստիճանից:

Վո՞րքան պետք է լինի ջերմաստիճանն ինկուրատորում:

14. $(12 \times 4) : 4$ $(24 \times 4) : 2$ $(32 : 2) \times 4$

$(22 \times 4) : 2$ $(25 \times 4) : 2$ $(36 : 2) \times 4$

$(24 \times 3) : 3$ $(18 \times 4) : 2$ $(38 : 2) \times 4$

$(25 \times 3) : 3$ $(16 \times 4) : 2$ $(46 : 2) \times 4$

$(52 : 4) \times 2$

$(60 : 4) \times 2$

$(92 : 4) \times 2$

$(56 : 4) \times 2$

$$\begin{array}{lll}
 15. & (12 \times 6) : 6 & (96 : 6) \times 6 & (12 \times 8) : 8 \\
 & (12 \times 6) : 3 & (96 : 6) \times 3 & (12 \times 8) : 2 \\
 & (14 \times 6) : 6 & (84 : 6) \times 6 & (96 : 8) \times 4 \\
 & (14 \times 6) : 2 & (84 : 6) \times 2 & (96 : 4) : 2 \\
 & & (81 : 9) \times 3 \\
 & & (99 : 3) : 3 \\
 & & (11 \times 3) \times 3 \\
 & & (14 \times 7) : 7
 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll}
 16. & 18 + (36 : 3) & (72 : 24) + (24 \times 3) \\
 & 14 + (48 : 3) & (60 : 15) + (15 \times 4) \\
 & 12 + (54 : 3) & (42 : 14) + (14 \times 3) \\
 & 11 + (57 : 3) & (45 : 15) + (15 \times 3) \\
 & & 72 - (72 : 3) \\
 & & 75 - (75 : 3) \\
 & & 81 - (81 : 3) \\
 & & 84 - (84 : 3)
 \end{array}$$

16. Ներքևում բերված յուրաքանչյուր խնդրի պայմանը գրելը տեղի ունի: Ամեն մի պայմանի վերաբերյալ հարց ընտրիր: Լուծիր խնդիրները:

1) Վառարանը տաքացնելու համար անհրաժեշտ է 8 կտոր փայտ: Դպրոցն ունի 7 վառարան:

2) 5 կգ կարտոֆիլից ստացվում է 1 կգ կարտոֆիլի ալյուր: Պարկում կա 35 կգ կարտոֆիլ:

3) 8 մ գործվածքին վճարեցին 24 ռուբլի:

4) Մարդատար զնացքն ունի 12 վազոն, ապրանքատարը՝ 4 անգամ ավելի:

5) Տուչն արժե 30 կոպ., իսկ ներկը նրանից 6 անգամ էժան է:

6) Մեքենայով 1 ժամում կարելի չէ կտրել 20 ծառ, ձեռքով՝ 4 ծառ:

17. Արտադրիր խնդիրը և կետերի փոխարեն թվեր գիր:

Աշխատանքի սենյակի համար պետք է զնել սոսինձ և 4 թերթ սովորաթուղթ: Սոսինձն արժե. . . . կոպ., իսկ մի թերթ ստավարաթուղթը. . . . կոպ.:

Հնարիր հարցը և լուծիր խնդիրը:

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱԶԱՐՅԱԿ

ԲԱՆԱՎՈՐ ՅԵՎ ԳՐԱՎՈՐ ԹՎԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. 10 մետրանոց մի թղթե ժապավեն պատրաստեցեք և ամրացրեք ձեր դասարանի պատին յերկարությամբ: Ամեն մի մետրը պետք է բաժանված լինի զեպրմետրների, զեցիմետրը՝ սանտիմետրների:

Յուրաքանչյուր մետրի ծայրերին պետք է զնդատեղով ամրացնել թղթի փոքրիկ դրոշակներ:

2. Ժապավենի վրա ցույց տուր 2 հարյուրավոր, 3 հարյուրավոր և այլն մինչև 10 հարյուրավոր: 2 հարյուրավորին առաջեք յերկու հարյուր, 3 հարյուրավորին՝ յերեք հարյուր, չորս հարյուրավորին՝ չորս հարյուր, և այլն մինչև 10 հարյուրավոր:

3. 10 հարյուրավորը 1 հազար է: 10 մետրանոց շերտը քանի՞ սանտիմետր է:

4. Յույց տուր և ուրիշ կերպ ասա՝ 2 հարյուրավոր և 3 տասնավոր, 4 հարյուրավոր 5 տասնավոր, 6 միավոր, 3 հարյուրավոր 7 տասնավոր, 3 հարյուրավոր 7 միավոր, 8 հարյուրավոր 4 տասնավոր և 9 միավոր:

5. Ժապավենի վրա ցույց տուր և կադրա վերջին թիվը 2 հարյուրյակի առաջ, 3 հարյուրյակի առաջ և այլն մինչև հազար:

6. Ժապավենի վրա ցույց տուր՝ յերեք հարյուր հիսուն, վեց հարյուր ութ, յերկու հարյուր քառասուն յերեք, հինգ հարյուր տասներկու, ութ հարյուր քսան:

7. 1 հազարը քանի՞ հարյուրյակ է: 1 հարյուրը քանի՞ տասնյակ է: 1 հազարը քանի՞ տասնյակ է:

8. Կազմեցեք նման աղյուսակ և սյունակների վերևը զրեցեք՝ միավորներ, տասնավորներ, հարյուրավորներ,

Հազարավորներ: Հաստ թղթի վրա տաս կոպեկանոցով 30 հատ շրջան գծեցեք և կտրեցեք:

հազար	հարյուր	տասն	միավ.

9. Համրիչի վրա գցիր՝ 3 միավոր, 3 տասնավոր, 3 հարյուրավոր:

Համրիչի վրա գցիր՝ 5 միավոր, 5 տասնավոր, 5 հարյուրավոր:

10. Համրիչի վրա գցիր և գրիր տետրում այն թիվը, վորը կազմված է 7 հարյուրավորից 4 տասնավորից 6 միավորից:

Միավորները գրում են աջ կողմից հաշված առաջին տեղում, տասնավորները՝ յերկրորդ տեղում, հարյուրավորները՝ յերրորդ տեղում:

11. Գցիր համրիչի վրա և գրիր 1 հազար: Հազարավորը գրում են աջից հաշված չորրորդ տեղում:

Յեթե թվի մեջ միավոր կամ տասնավոր կամ հարյուրավոր չկա, դրանց տեղը գերո յեն գրում:

12. Գցիր համրիչի վրա և գրիր հետևյալ թվերը՝ 5 հարյուրավոր 6 տասնավոր 3 միավոր. 7 հարյուրավոր 8 տասնավոր. 7 հարյուրավոր 8 միավոր. 4 հարյուրավոր 8 տասնավոր 5 միավոր:

13. Գցիր համրիչով և գրիր. յերկու հարյուր յո-

Թանասուն, յերեք հարյուր քառասուն. ութ հարյուր չորս, յերեք հարյուր քառասուն յոթ. յոթ հարյուր տասներկու. վեց հարյուր տասնութ:

14. Քանի՞ հարյուրամիտք, տասնամիտք և միամիտք կա հետևյալ թվերում՝ 856, 185, 244, 914, 120, 270, 740, 305, 607, 409, 200, 300, 500, 800, 1000:

15. Քանի՞ կոպեկ է 3 ռուբլին և 7 տասնկոպեկանոցը, 7 ռ. 8 կ.-ը, 7 ռ. 2 տասնկոպեկանոցը և 5 կոպ.-ը:

16. Քանի՞ ռուբլի յե՝ 400 կոպեկը, 800 կոպեկը: Քանի՞ ռուբլի և կոպեկ է՝ 305 կոպեկը, 470 կոպեկը, 585 կոպեկը:

17.	200+100	600+100	1000-100
	300+100	700+100	900-100
	400+100	800+100	800-100
	500+100	900+100	700-100

600-100
500-100
400-100
300-100

18.	300+200	600-300	300+400
	200+400	500-200	200+600
	300+500	800-600	500+200
	400+600	1000-500	400+300

300-200
700-500
400-300
900-700

19.	200+40	420-20	300+60	280-80
	300+50	540-40	800+30	670-70
	600+70	780-80	900+80	850-50

20.	300+5	540+9	407-7	354-4
	400+7	670+6	506-6	648-8
	800+4	280+3	209-9	932-2
	900+8	730+2	705-5	823-3

21.	200+45	800+73	562-62	657-57
	300+28	700+39	483-83	876-76
	400+56	900+84	236-36	965-65
	500+62	600+91	342-42	794-94

ԿՇՈՒՆԼԸ

1. 1000 գրամը 1 կիլոգրամ է կազմում:

Գրամների համար պետք է ունենալ հետևյալ կշառքները՝ 1 գ, 2 գ, 2 գ, 5 գ, 10 գ, 20 գ, 20 գ, 50 գ, 100 գ, 200 գ, 200 գ, և 500 գ:

Գրամ բառը կրճատ գրում են գ:

Ի՞նչ կշառքներ պետք է վերցնենք, վոր ստանանք 7 գ, 13 գ, 17 գ, 38 գ, 45 գ, 328 գ, 714 գ, 830 գ, 960 գ:

2. Կշեռքի վրա դրին հետևյալ կշառքները. 500 գ, 200 գ և 100 գ: Վո՞րքան է այդ կշառքների ընդհանուր քաշը:

3. Վո՞րքան է հետևյալ կշառքների ընդհանուր քաշը. 200 գ և 50 գ, 100 գ, 20 գ և 5 գ, 500 գ, 50 գ, 20 գ և 2 գ:

4. Բրոնզյա 1 կոպեկանոց գրամի քաշը 1 գ է, 2 կոպեկանոցինը՝ 2 գ, 3 կոպեկանոցինը՝ 3 գ, 5 կոպեկանոցինը 5 գ: Արծաթյա 50 կոպեկանոցի քաշը՝ 10 գ է, արծաթ մանեթանոցի քաշը՝ 20 գ:

Ի՞նչպես կարելի յե այդ գրամներով կշռել՝ 45 գ, 56 գ, 63 գ, 78 գ, 89 գ, 94 գ:

5. Կշռիր 8 գ շաքար, 10 գ աղ:

Քանի՞ սիսեռ է պետք՝ 1 գ ստանալու համար:

6. Կշռիր՝ մեկ լիտր ջուր, մեկ լիտր թեփ, մեկ լիտր ալաղ:

7. Գտիր 200 գ, 400 գ, 500 գ ծանրություն ունեցող առարկաներ: Կշռիր այդ առարկաները:

8. 1000 կիլոգրամը 1 տոնն է կազմում: Յեղական յեղան քաշը 500 կգ է: Քանի՞ այդպիսի յեղները 1 տ քաշ կունենան:

Տոնն բառը կրճատ գրում են Տ:

9. 6 ասրանքատար վագոն կարող են 100 տ բեռ վերցնել: Քանի՞ տոնն բեռ կարող է վերցնել 36 վագոնից բաղկացած զնայքը:

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՅԵՎ ՀԱՆՈՒՄ

I

1. Դասարանի դրադարանում կա 125 գիրք: Յերեխաները վերադարձրին 7, վերցրին 9 գիրք: Այժմ քանի՞ գիրք կա դրադարանում:

2. Կոլտնտեսության խանութը 1 օրում վաճառեց 113 ո. կաթնամթերք, 40 ո. բանջարեղեն և 30 ո. խմածոր: Վո՞րքան գրամ ստացավ այդ խանութը:

3. Մի կոլտնտեսական տարվա ընթացքում ունեցավ 285 աշխոր, վորդին՝ 9 աշխորով պակաս, իսկ մայրը՝ 20 աշխորով վորդուց պակաս: Մեկ տարում քանի՞ աշխոր ունեցավ մայրը:

4.	123 + 5	428 + 4	298 - 3	224 - 8
	142 + 6	356 + 8	287 - 6	554 - 9
	323 + 7	305 + 9	470 - 5	811 - 7
	248 + 2	407 + 5	260 - 8	512 - 6

5.	340 + 50	112 + 50	580 - 30	748 - 20
	750 + 20	375 + 20	470 - 50	561 - 40
	306 + 40	237 + 40	724 - 20	892 - 70
	403 + 60	456 + 30	436 - 30	749 - 20

6. Մի ցեխում կա 105 տղամարդ և 68 կին: Այդ ցեխում աշխատողներից միայն 9-ը չի մասնակցում հրաձգային խմբակներին: Քանի՞սն են մասնակցում:

7. Կոլտնտեսությունը բաղկացած է 187 մարդուց: Նրանցից անաշխատունակ են 25 տղամարդ և 38 կին: Կոլտնտեսությունը քանի՞ աշխատունակ մարդ ունի:

8.	420 + 48	206 + 48	432 - 12	522 - 16
	230 + 27	407 + 69	245 - 25	273 - 67
	307 + 23	144 + 35	350 - 47	468 - 46
	508 + 42	268 + 31	980 - 78	789 - 54
9.	128 + 32	137 + 28	170 - 37	262 - 32
	245 + 35	256 + 39	280 - 58	173 - 48
	137 + 43	368 + 16	160 - 45	254 - 26
	456 + 24	249 + 45	450 - 34	481 - 65

10. Քաղաքի մեծ տներից մեկում ապրում է 899 մարդ: Նրանցից տղամարդ են 338-ը, կին՝ 345-ը և մնացածն ել՝ յերեխաներ: Քանի՞ յերեխա յե ապրում այդ տանը:

11. Քաղաքի 3 պիոներջոկատ կոլտնտեսության համար հավաքեց 359 գիրք: Առաջին ջոկատը հավաքեց 126 գիրք, յերկրորդը՝ 14 գիրք պակաս: Քանի՞ գիրք հավաքեց յերրորդ ջոկատը:

12. Թղթի զործարանն ամսի առաջին կիսում արտադրեց 428 տ թուղթ, իսկ յերկրորդ կիսում՝ 16 տ ավելի: Ընդամենը վո՞րքան թուղթ արտադրվեց մի ամսում:

13.	714 + 134	465 + 228	868 - 325
	848 + 121	349 + 526	757 - 423
	627 + 233	837 + 154	580 - 257
	375 + 215	258 + 734	670 - 342
		672 - 237	
		583 - 256	
		891 - 365	
		764 - 448	

14.	605+102	108+107	508-204
	504+302	206+109	609-305
	206+104	308+206	710-503
	305+205	405+308	610-307

618-209

412-306

315-108

416-207

15.	615+x=737	559-x=227	x-245=102
	327+x=563	770-x=362	x-358=309
	535+x=876	672-x=464	x-445=237

II

1. Հարվածայինների մի բրիգադ գործարանում հունվար ամսին ստացավ 320 ա. պարզե, իսկ փետրվարին 60 ուռլով ավելի: Ընդամենը քանի՞ ուռլով պարզե ստացավ բրիգադը:

2. Կոոպերատիվն ստացավ 192 մ կալենկոր և 8 մ ավելի՝ չիթ: Ընդամենը վո՞րջան գործվածք ստացավ կոոպերատիվը:

3. Մի ցեխում աշխատում են 200 տղամարդ և 7-ով պակաս՝ կին: Քանի՞ բանվոր և աշխատում այդ ցեխում:

4.	260+40	840+60	500-20	200-70
	350+50	520+80	400-40	800-30
	480+20	610+90	700-60	900-50
	770+30	930+70	1000-80	800-90

5.	150+50	120+80	200-60	300-70
	250+150	120+180	300-160	400-170
	350+250	320+280	700-360	600-270

6.	96+4	97+3	700-5	500-6
	196+4	297+3	300-4	800-2
	293+7	492+8	600-7	1000-9
	395+5	691+9	400-8	900-3

7.	225+75	400-27	406+94	300-92
	538+62	600-35	307+93	500-97
	764+36	500-54	904+96	800-96
	643+57	700-68	801+99	900-98

8. Մի կոլտնտեսություն կոլտնտեսային շուկա բերեց 287 կգ կարտոֆիլ, մյուսը՝ 74 կգ պակաս: Ընդամենը վո՞րջան կարտոֆիլ շուկա բերին այդ յերկու կոլտնտեսությունները:

9. Յերեք կոլտնտեսություն ժամանակից շուտ գյուղատնտեսական հարկի հաշվին վճարեցին 600 ա.: Այդ կոլտնտեսություններից մեկը վճարեց 225 ա., մյուսը 230 ա.: Վո՞րջան վճարեց յերրորդ կոլտնտեսությունը:

10.	325+75	284+16	300-27
	325+175	384+116	300-127
	425+275	484+216	400-227
	525+375	584+416	600-327

400-48

400-148

500-248

700-448

11.	208+92	393+107	800-93
	208+192	293+207	800-193
	209+291	495+305	600-298
	604+296	596+204	700-199

900-602

500-204

400-105

600-101

$$\begin{array}{ll}
 12. & 146 + x = 300 \quad x + 247 = 400 \\
 & 367 + x = 500 \quad x + 429 = 600 \\
 & 282 + x = 600 \quad x + 354 = 700 \\
 & 431 + x = 700 \quad x + 565 = 800
 \end{array}$$

$$x - 482 = 518$$

$$x - 375 = 625$$

$$x - 453 = 447$$

$$x - 341 = 559$$

III

1. Յերեք մարդուց բաղկացած բրիգադի ամեն մի անդամը չինեց 32 անիվ: Մի ուրիշ բրիգադ ասաջին բրիգադի չինած բոլոր անիվներից 8 անիվ ավելի չինեց: Քանի՞ անիվ չինեց յերկրորդ բրիգադը:

2. Խորհրդային տնտեսությունն ունի սիլոսի յերկու հոր. մեկում կա 104 s սիլոս, մյուսում՝ 8 s պակաս: Վո՞րքան սիլոս կա յերկու հորում:

3. Դպրոցական կոպեքատիվը մի օրում վաճառեց 30 գրչալոթ՝ հատը 3 կոպ., և 10 ռեպին՝ հատը 5 կոպ.: Այդ վաճառքից վո՞րքան փող ստացավ դպրոցական կոպեքատիվը:

4. Խորհրդային տնտեսությունը գնեց մեկ տրակտորային գութան 220 ռ., մեկ տրակտորային ցաքան՝ 90 ռ., և 3 հատ ել ձիու գութան՝ հատը 17 ռ. 25 կ.: Այդ բոլոր գործիքների համար տնտեսությունը վո՞րքան վճարեց:

5. Անցյալ տարի չրջանում կար 40 մանկոջախ, իսկ այս տարի արդեն 108: Քանի՞ նոս ոջախ ե բացվել մի տարվա ընթացքում:

$$\begin{array}{llll}
 6. & 96 + 8 & 102 - 8 & 395 + 7 \quad 204 - 6 \\
 & 196 + 8 & 202 - 8 & 294 + 9 \quad 305 - 8
 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll}
 & 97 + 9 & 402 - 8 & 498 + 6 \quad 403 - 5 \\
 & 297 + 9 & 502 - 8 & 599 + 5 \quad 901 - 2
 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll}
 7. & 90 + 20 & 390 + 30 & 140 - 50 \quad 420 - 30 \\
 & 190 + 20 & 470 + 50 & 740 - 50 \quad 540 - 80 \\
 & 80 + 40 & 560 + 80 & 120 - 70 \quad 610 - 60 \\
 & 280 + 40 & 640 + 90 & 520 - 70 \quad 760 - 90
 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll}
 8. & 80 + 30 & 270 + 260 & 120 - 30 \\
 & 180 + 30 & 140 + 390 & 220 - 130 \\
 & 380 + 230 & 560 + 170 & 420 - 230 \\
 & 480 + 330 & 480 + 350 & 820 - 330
 \end{array}$$

$$430 - 180$$

$$520 - 260$$

$$610 - 470$$

$$740 - 390$$

9. Հրացանին վճարեցին 150 ռ., իսկ նրա փամփուշտներին՝ 82 ռ. պակաս: Հրացանին և փամփուշտներին միասին ինչքա՞ն վճարեցին:

10. Դպրոցում կա 375 աշակերտ: Նրանցից ՄՈՊՐ-ի անդամ չեն 38 տղա և 49 աղջիկ: Աշակերտներից քա՞նիսն են ՄՈՊՐ-ի անդամ:

$$\begin{array}{llll}
 11. & 460 + 45 & 403 - 23 & 80 + 35 \quad 114 - 24 \\
 & 370 + 35 & 705 - 45 & 180 + 35 \quad 314 - 24 \\
 & 180 + 34 & 125 - 55 & 380 + 87 \quad 364 - 74 \\
 & 190 + 42 & 129 - 69 & 480 + 87 \quad 423 - 63
 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll}
 12. & 84 + 23 & 108 - 35 & 86 + 29 \quad 113 - 38 \\
 & 184 + 23 & 408 - 35 & 386 + 29 \quad 213 - 38 \\
 & 76 + 34 & 110 - 24 & 73 + 45 \quad 119 - 46 \\
 & 276 + 34 & 510 - 24 & 373 + 45 \quad 419 - 46
 \end{array}$$

13.	78 + 42	120 - 37	167 + 75	142 - 84
	278 + 42	230 - 48	274 + 88	251 - 79
	367 + 53	350 - 64	385 + 49	324 - 68
	454 + 66	540 - 73	456 + 97	633 - 57

14. Խորհրդային տնտեսությունն ունեւր 724 կով: Մսամթերման ժամանակ խորհտնտեսությունը պետու-
թյանը հանձնեց 197 կով, իսկ յուր նախիրը լրացնելու
համար ավելացրեց 289 յերինջ: Քանի՞ կով յեղավ խոր-
հրդային տնտեսության նախրում:

15. Կոլտնտեսությունն ունի 456 մարդ: Դրանցից
204-ն անաշխատունակ են: Ամբողջ տնտեսությունը
վարում են 197 մարդ: Քանի՞ կոլտնտեսական կարող է
արտադնաց լինել:

16.	84 + 26	168 + 139	130 - 68
	184 + 126	286 + 218	430 - 263
	284 + 228	357 + 267	832 - 465
	584 + 328	465 + 356	932 - 365

802 - 364
906 - 487
745 - 368
623 - 456

17. Տարին ունի 365 որ: 218 որ գետի յերեսին սա-
ռույց չկար: Քանի՞ որ գետը ծածկված եր սառցով:

18. Գործարանը 3 ճաղարանոց կաղմակերպեց 1000
ճաղարի համար: Այդ ճաղարանոցներից շեկում կար
275 ճաղար, յերկրորդում՝ 175-ով ավելի: Քանի՞ ճա-
ղար կար յերրորդում:

19.	289 + x = 476	x + 276 = 421
	187 + x = 345	x + 396 = 565
	468 + x = 624	x + 453 = 739

741 - x = 356
622 - x = 274
834 - x = 458

20.	x - 367 = 275	177 + x = 251
	x - 254 = 466	234 + x = 512
	x - 463 = 389	327 + x = 719

x + 115 = 398
x + 286 = 429
x + 338 = 566

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՅԵՎ ՀԱՆՈՒՄ ՀԱՄԱՐԻՉԻ ՎՐԱ

1. Գումարեր համընկն վրա.

124	251	215	118	145
+ 112	+ 114	+ 362	+ 204	+ 207
130	203	211	218	119
223	122	103	105	236

2. Հանիր համընկն վրա:

268	867	584	472	753
- 124	- 223	- 154	- 223	- 325

3. Հանիր համընկն վրա

456	362	574	678	925
- 148	- 157	- 168	- 269	- 617

4. Գումարերի համընթացի վրա.

151	223	112	254	178
252	182	293	328	286
+ 174	+ 160	+ 131	+ 173	+ 199
232	344	170	139	188

5. Հանումը կատարելի համընթացի վրա.

234	456	372	456	545
- 138	- 259	- 178	- 182	- 294

6. Հանումը կատարելի համընթացի վրա.

321	642	751	864	972
- 132	- 353	- 486	- 586	- 687

ԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ԹՎԵՐԻ ՎԵՐԱԾՈՒՄԸ ՅԵՎ
ԱՆԿՐԱԴԱՐՁՈՒՄԸ

1. 1 ուրբ=100 կոպ. Կոպեկների վերածելը.

1 ա. 36 կոպ.	2 ա. 30 կ.	4 ա. 3 կ.	5 ա.
2 ա. 65 կոպ.	3 ա. 80 կ.	5 ա. 8 կ.	7 ա.
7 ա. 28 կ.	4 ա. 60 կ.	6 ա. 5 կ.	9 ա.
9 ա. 46 կ.	8 ա. 20 կ.	7 ա. 2 կ.	3 ա.

Պատասխանը գրելը միանգամից.

$$2 \text{ ա. } 65 \text{ կ.} = 265 \text{ կ.}$$

2. Դարձրու ուրբի.

128 կոպ.	260 կ.	308 կ.	600 կ.
456 կոպ.	370 կ.	506 կ.	800 կ.
945 կոպ.	870 կ.	704 կ.	400 կ.

Պատասխանը գրելը միանգամից.

$$128 \text{ կոպ.} = 1 \text{ ա. } 2 \text{ կ.}$$

3. 1 մ=100 սմ: Սանտիմետրների վերածելը.

3 մ 27 սմ	1 մ 50 սմ	2 մ 6 սմ	5 մ
5 մ 65 սմ	4 մ 70 սմ	3 մ 9 սմ	6 մ
4 մ 38 սմ	2 մ 80 սմ	4 մ 5 սմ	7 մ
6 մ 46 սմ	3 մ 60 սմ	5 մ 8 սմ	9 մ

Պատասխանը գրելը միանգամից.

$$5 \text{ մ } 65 \text{ սմ} = 565 \text{ սմ.}$$

4. Դարձրու մետրներ.

428 սմ	350 սմ	307 սմ	200 սմ
675 սմ	490 սմ	509 սմ	300 սմ
843 սմ	620 սմ	206 սմ	700 սմ
754 սմ	560 սմ	408 սմ	800 սմ

Պատասխանը գրելը միանգամից.

$$675 \text{ սմ} = 6 \text{ մ } 75 \text{ սմ.}$$

ԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ԹՎԵՐԻ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄՆ ՈՒ ՀԱՆՈՒՄԸ

1. Մուրճն արժե 2 ա. 85 կ., կացինը՝ 1 ա. 20 կ. — ով թանգ ե: Ի՞նչ արժե՞ն մուրճն ու կացինը միասին:

2. 2 դուլլին և արդուկին վճարեցին 9 ա. 10 կ.: Մեկ դուլլին արժե 1 ա. 96 կ.: Ի՞նչ արժե արդուկը:

3. 2 ա. 60 կ. + 80 կ.	3 ա. 90 կ. + 2 ա. 50 կ.
3 ա. 70 կ. + 60 կ.	2 ա. 70 կ. + 3 ա. 80 կ.
7 ա. 47 կ. + 86 կ.	3 ա. 68 կ. + 5 ա. 97 կ.
6 ա. 58 կ. + 79 կ.	4 ա. 56 կ. + 2 ա. 89 կ.

4. 3 n. 30 կ.—50 կ. 7 n. 40 կ.—3 n. 60 կ.
 4 n. 20 կ.—70 կ. 9 n. 10 կ.—8 n. 40 կ.
 5 n. 35 կ.—67 կ. 6 n. 35 կ.—1 n. 86 կ.
 3 n. 44 կ.—89 կ. 9 n. 62 կ.—4 n. 79 կ.

5. 4 մ 25 սմ յերկարության տախտակը 3 մաս ա-
 րին: Մի մասի յերկարությունը 1 մ 45 սմ էր, մյուսինը՝
 1 մ 95 սմ: Վո՞րքան էր յերրորդ մասի յերկարությունը:

6. Մի կտոր պաստառը 7 մ 75 սմ է: Միջնապատը
 պատտառելուն զնաց յերկու այդպիսի կտոր պաստառ.
 ավելացավ միայն 2 մ 90 սմ: Ինչքա՞ն պաստառ զնաց
 միջնապատին:

7. 3 մ 70 սմ+1 մ 60 սմ 4 մ 85 սմ+2 մ 78 սմ
 2 մ 64 սմ+1 մ 50 սմ 2 մ 47 սմ+3 մ 96 սմ
 1 մ 80 սմ+2 մ 45 սմ 5 մ 38 սմ+4 մ 87 սմ

8. 3 մ 20 սմ—1 մ 60 սմ 5 մ 25 սմ—1 մ 68 սմ
 4 մ 15 սմ—1 մ 50 սմ 6 մ 37 սմ—3 մ 87 սմ
 3 մ 30 սմ—1 մ 85 սմ 8 մ 14 սմ—5 մ 36 սմ

9. 1 կգ=100 գ: Մի կտոր միսը կշռում է 1 կգ 125 գ,
 մյուս կտորը՝ 350 գ-ով ավելի: Վո՞րքան է այդ յեր-
 կու կտոր մսի քաշը:

10. Կանֆետով լցրած արկղի քաշը 15 կգ 250 գ է.
 Իսկ առանց կանֆետի՝ 1 կգ 175 գ: Վո՞րքան է միայն
 կանֆետի քաշը:

11. 4 կգ 230 գ+3 կգ 290 գ 3 կգ 720 գ—1 կգ 338 գ
 5 կգ 360 գ+7 կգ 380 գ 7 կգ 840 գ—2 կգ 450 գ
 3 կգ 150 գ+2 կգ 850 գ 5 կգ —2 կգ 275 գ
 4 կգ 375 գ+6 կգ 625 գ 6 կգ —1 կգ 455 գ

12. 1 s=1000 կգ: Խորհրդային տնտեսության մեջ
 աշխատում է 2 կալսիչ մեքենա: Դրանցից մեկն որակա՞ն

կալսում է 3 s 260 կգ, մյուսը՝ 180 կգ ավելի: Այդ յեր-
 կու մեքենաները մի որում վո՞րքան կալսեցին:

13. Խորհրդային տնտեսության մեջ կովերն որակա՞ն
 ստանում են 1 s 261 կգ սիլոս, խոզերը՝ 470 կգ պակաս:
 Յուր անասուններին կերակրելու համար այդ տնտեսու-
 թյունն որակա՞ն վո՞րքան սիլոս է տալիս:

14. 1 s 370 կգ+1 s 225 կգ 2 s 540 կգ—1 s 350 կգ
 1 s 560 կգ+2 s 150 կգ 5 s 850 կգ—3 s 270 կգ
 1 s 640 կգ+1 s 360 կգ 3 s —1 s 460 կգ
 2 s 725 կգ+1 s 275 կգ 4 s —2 s 635 կգ

15. Գումարիը համըրիչի վրա.

23 n. 21 կ.	41 n. 25 կ.	21 n. 80 կ.
+ 12 n. 33 կ.	+ 30 n. 34 կ.	+ 14 n. 20 կ.
+ 14 n. 10 կ.	+ 13 n. 11 կ.	+ 30 n. 40 կ.
30 n. 25 կ.	15 n. 28 կ.	23 n. 80 կ.

- 21 n. 25 կ.
 + 34 n. 35 կ.
 + 15 n. 23 կ.
 27 n. 37 կ.

16. Հանիը համըրիչի վրա:

86 n. 58 կ.	78 n. 67 կ.	67 n. 75 կ.
— 24 n. 35 կ.	— 36 n. 27 կ.	— 25 n. 38 կ.

- 98 n.
 — 63 n. 30 կ.

17. Գումարիւր համընթիւ վրա.

2. n. 86 կ.	54 n. 75 կ.	65 n. 49 կ.
42 n. 67 կ.	32 n. 58 կ.	28 n. 85 կ.
+ 13 n. 79 կ.	+ 23 n. 68 կ.	+ 10 n. 48 կ.
22 n. 64 կ.	14 n. 24 կ.	46 n. 35 կ.
	76 n. 98 կ.	
	+ 19 n. 77 կ.	
	+ 28 n. 59 կ.	
	12 n. 37 կ.	

18. Հանիւր համընթիւ վրա.

46 n. 40 կ.	58 n. 50 կ.	64 n.
- 24 n. 75 կ.	- 35 n. 67 կ.	- 23 n. 85 կ.
	75 n. 37 կ.	
	- 41 n. 58 կ.	

19. Գնեցին . տետր՝
 յաւր . . . կող. և . . .
 ըլկ. նոտ՝ հաւր. . . .
 կող. :
 Խնդիրն արտագրիւր տետ-
 րուն : Կետերի տեղերը
 թվեր նշանակիր, վորոշիւր
 հարցը և լուծիր խնդիրը :
 20. Գրքի պայուսակը
 և գրչահատը միասին
 արժեն . . . : Միայն
 գրչահատն արժեն . . . :

Առարկաների անունները	Գինը	
	Ռ.	Կ.
Տետր	—	4
Բլեկնոտ	—	9
Մատիտ	—	7
Ռեակն	—	5
Մատրտի ծայրապանակ	—	6
Թանաք	—	20
Դրչահատ	2	50
Դրչաման	—	39
Դրքերի պայուսակ	3	95
Գործքիւ	8	50

Խնդիրն արտագրիւր տետրում :
 Կետերի տեղը թվեր նշանակիր. վորոշիւր հարցը և լուծիր
 խնդիրը :
 21. Ոգտվելով այս աղյուսակի գնեցից, կազմիր մի
 քանի խնդիրներ :

22. Ի՞նչ արժեքի նամականիչ պետք է փակցնել քա-
 դաքային և քաղաքից դուրս ուղարկվող բացիկներին ու
 նամակներին, նաև չտապ նամակներին :
 Կազմիր խնդիրներ :

ԱՆՅԱԾԻ ՄՏՈՒԳՈՒՄ

1. 347 + 253	460 + 270	564 + 86	287 + 369
600 — 368	710 — 380	370 — 95	642 — 475

2. Տրակտորային գութանն արժեն 200 ռ., ցաքանը՝
 մարդ և կին : Նրանցից դարնանային աշխատանքներով
 զբաղված են 98 տղամարդ և 86 կին : Մնացածներն աշ-
 խատում են անտառում : Քանի՞ կոլտնտեսական է աշ-
 խատում անտառում :

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ

1. Մեկ տրակտորն որական սպառում է 60 կգ
 նավթ : Որական վո՞րքան նավթ կսպառեն խորհրդային
 տնտեսություն 8 տրակտորները :

$$60 \times 8 = 480$$

$$6 \text{ տանյակ} \times 8 = 48 \text{ տանյակի}$$

$$48 \text{ տանյակը} = 480$$

2. Տրակտորայի գութանն արժեն 200 ռ., ցաքանը՝
 90 ռ. : Վո՞րքան պետք է վճարեն 3 գութանին և 4 ցա-
 քանին :

3. Գարնան դաշտային աշխատանքների սկզբում 9
 կոլտնտեսական հավաքեցին յուրաքանչյուրը 50 կգ մո-
 խիր, իսկ 8 կոլտնտեսական յուրաքանչյուրը՝ 60 կգ :
 Ինչքա՞ն մոխիր հավաքեցին կոլտնտեսականները :

4. 100 × 2	100 × 6	200 × 2	200 × 3
100 × 3	100 × 7	300 × 2	200 × 4

$$\begin{array}{cccc} 100 \times 4 & 100 \times 8 & 400 \times 2 & 200 \times 5 \\ 100 \times 5 & 100 \times 9 & 500 \times 2 & 300 \times 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccccc} 5. & 60 \times 2 & 80 \times 3 & 70 \times 2 & 50 \times 5 & 70 \times 4 \\ & 60 \times 4 & 70 \times 3 & 80 \times 4 & 70 \times 7 & 80 \times 7 \\ & 60 \times 7 & 90 \times 3 & 90 \times 5 & 30 \times 8 & 90 \times 8 \\ & 60 \times 9 & 50 \times 3 & 40 \times 7 & 20 \times 9 & 60 \times 6 \end{array}$$

6. Համաձայն առաջագրանքի գործարանն ամսական պետք է տա 216 մարդատար վագոն: Գործարանը վո՞ր՝ քսոն գերակատարած կլինի առաջագրանքը, յեթե 10 որում բաց թողնի 80 վագոն:

7. Գործարանում աշխատում են զանազան խմբակներ, 9 խմբակում 30-ական և 8 խմբակում՝ 40-ական մարդ: Քանի՞ բանվոր է աշխատում խմբակներում:

$$\begin{array}{ccc} 8. & (60 \times 7) + (30 \times 6) & (40 \times 5) - (60 \times 3) & 70 \times 9 \\ & (30 \times 5) + (70 \times 6) & (50 \times 8) - (40 \times 3) & 80 \times 7 \\ & (90 \times 4) + (40 \times 4) & (80 \times 5) - (90 \times 2) & 60 \times 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 9. & (50 \times 7) + (20 \times 8) & (90 \times 6) - (30 \times 9) & 70 \times 4 \\ & (80 \times 6) + (50 \times 9) & (80 \times 9) - (40 \times 6) & 80 \times 3 \\ & (70 \times 8) + (30 \times 7) & (90 \times 7) - (20 \times 7) & 50 \times 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 10. & 100 \times 5 & 40 \times 3 & 60 \times 9 \\ & 5 \times 100 & 3 \times 40 & 9 \times 60 \\ & 200 \times 3 & 70 \times 6 & 80 \times 7 \\ & 3 \times 200 & 6 \times 70 & 7 \times 80 \end{array}$$

$$\begin{array}{cc} 2 \times 90 & 3 \times 80 \\ 4 \times 70 & 5 \times 30 \\ 6 \times 50 & 7 \times 20 \\ 9 \times 30 & 8 \times 40 \end{array}$$

II

1. Դուռն կեռիկն արժե 12 կոպ.: Ի՞նչ արժե 9 կեռուկը:

$$\begin{array}{r} 12 \times 9 = 108 \\ 10 \times 9 = 90 \quad 2 \times 9 = 18 \end{array}$$

$$90 + 18 = 108$$

2. Գործարանում պատրաստված մեխերի կելոդրամն արժե 28 կոպ., իսկ ձեռքով պատրաստածը 4 անգամ թանկ է: Գործարանում պատրաստած 8 կգ մեխը վո՞ր՝ քանով էժան կլինի ձեռքով պատրաստածից:

3. Լվացող մեքենայի մեջ միաժամանակ դնում են 96 կգ սպիտակեղեն: Յերկու մեքենաներն որական վո՞ր՝ քան սպիտակեղեն կլվանան, յեթե յուրաքանչյուրը լվանա 4 անգամ:

$$\begin{array}{cccc} 4. & 19 \times 8 & 18 \times 7 & 19 \times 7 & 37 \times 8 \\ & 16 \times 7 & 19 \times 9 & 18 \times 9 & 43 \times 8 \\ & 17 \times 9 & 14 \times 8 & 12 \times 9 & 56 \times 8 \\ & 15 \times 8 & 17 \times 6 & 18 \times 8 & 64 \times 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{cc} 35 \times 8 & 39 \times 6 \\ 75 \times 6 & 45 \times 7 \\ 56 \times 5 & 73 \times 8 \\ 65 \times 4 & 54 \times 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 5. & (37 \times 5) + (26 \times 9) & (96 \times 8) - (53 \times 5) & 8 \times 35 \\ & (43 \times 8) + (34 \times 7) & (86 \times 7) - (37 \times 4) & 6 \times 75 \\ & (29 \times 7) + (54 \times 4) & (74 \times 9) - (13 \times 9) & 5 \times 56 \end{array}$$

III

1. Հացի գործարանում 1 փուտն միանգամից 180 հաց և թխում: Այդպիսի փուտը մի նվազում փորքան հաց կթխի, յեթե դատարկվի 5 անգամ:

$$\begin{array}{r} 180 \times 5 = 900 \\ 100 \times 5 = 500 \quad 80 \times 5 = 400 \\ 500 + 400 = 900 \\ 180 \times 5 = 900 \\ 18 \text{ սաւն.} \times 5 = 90 \text{ սաւն.} \\ 90 \text{ սաւն.} = 900 \end{array}$$

2. Լվացքի մեքենան տանում է 55 գույլ ջուր: Լվացքատանը կա 4 այդպիսի մեքենա: Վո՞րքան ջուր կգնա, յեթե այս բոլոր մեքենաները-լվացքը հանեն 4 անգամ:

$$\begin{array}{l} 3. \quad 130 \times 4 \quad 270 \times 3 \quad 160 \times 5 \quad 260 \times 3 \quad 3 \times 260 \\ 150 \times 6 \quad 250 \times 4 \quad 180 \times 3 \quad 220 \times 4 \quad 4 \times 220 \\ 170 \times 3 \quad 240 \times 3 \quad 190 \times 4 \quad 280 \times 3 \quad 3 \times 280 \\ 4. \quad (470 \times 2) - (190 \times 2) \quad (480 \times 2) - (270 \times 2) \quad 4 \times 160 \\ (170 \times 5) - (120 \times 3) \quad (240 \times 4) - (180 \times 3) \quad 5 \times 130 \\ (140 \times 6) - (150 \times 3) \quad (190 \times 5) - (130 \times 5) \quad 6 \times 120 \end{array}$$

IV

1. Դոմնան մի հայումով տալիս է 125 ռ չուգուն: Որտեղից վո՞րքան չուգուն կստացվի 6 հայումի դեպքում:

$$\begin{array}{r} 125 \times 6 = 750 \\ 100 \times 6 = 600 \quad 20 \times 6 = 120 \quad 5 \times 6 = 30 \\ 600 + 120 + 30 = 750 \end{array}$$

2. Թղթի զոճարանը 10 օրում արտադրեց 262 ռ թուղթ: Հարվածաշուժյան հետեանքով ամսական արտադրանքը 86 ռ-ով ավելացավ: Ամսական վո՞րքան սկսեց արտադրել զոճարանը:

3. Յերկաթուղու կայարանում կար 840 պարկ ալյուր: Այդ ալյուրից տարան 3 վազոն, յուրաքանչյուրին բառնալով 245 պարկ: Քանի՞ պարկ ալյուր մնաց կայարանում:

$$\begin{array}{l} 4. \quad 115 \times 6 \quad 123 \times 8 \quad 124 \times 6 \quad 148 \times 6 \quad 184 \times 2 \\ 112 \times 7 \quad 128 \times 5 \quad 128 \times 5 \quad 146 \times 5 \quad 187 \times 3 \\ 114 \times 8 \quad 127 \times 7 \quad 136 \times 4 \quad 154 \times 4 \quad 197 \times 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 5. \quad (124 \times 3) + (118 \times 4) \quad (235 \times 3) - (116 \times 4) \quad 164 \times 4 \\ (115 \times 4) + (114 \times 3) \quad (145 \times 4) - (119 \times 3) \quad 169 \times 3 \\ (117 \times 3) + (112 \times 5) \quad (138 \times 5) - (121 \times 3) \quad 175 \times 3 \end{array}$$

6. Խորհրդային տնտեսությունը 495 ուրբով գնեց 4 ցաքան հատը 105 ռ., և մի քանի ցաքան ել՝ հատը 25 ռ.: Ընդամենը քանի՞ ցաքան գնեց Խորհրդային տնտեսությունը:

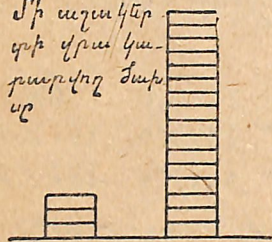
7. Գյուղական մի կոոպերատիվի անդամ են 108 կոլտնտեսուհի և 4 անդամ ավելի՝ կոլտնտեսական: Կոոպերատիվում ընդամենը քանի՞ կոլտնտեսական ու կոլտնտեսուհի կա:

$$\begin{array}{l} 8. \quad 102 \times 7 \quad 207 \times 4 \quad 304 \times 3 \\ 106 \times 8 \quad 208 \times 4 \quad 306 \times 3 \\ 103 \times 6 \quad 205 \times 3 \quad 307 \times 3 \\ 107 \times 9 \quad 209 \times 3 \quad 308 \times 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 405 \times 2 \quad 2 \times 405 \\ 406 \times 2 \quad 3 \times 306 \\ 409 \times 2 \quad 4 \times 208 \\ 407 \times 2 \quad 6 \times 103 \end{array}$$

1. Այս դիագրամի ամեն մի վանդակն արտահայտում է 4 ու.: Ձախ կողմի սյունակը ցույց է տալիս,

մի աշակերտի վրա կա-
րարվող ծախսը

մինչև հեղափոխությունը
փոխությունը

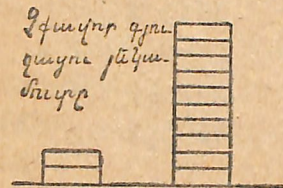
թե ամեն մի աշակերտի վրա ցարական կառավարությունը վորքան փող էր ծախսում: Աջ կողմի սյունակը ցույց է տալիս թե ամեն մի աշակերտի վրա վորքան փող է ծախսում խորհրդային կառավարությունը:

Կատարելը անհրաժեշտ հաշվումները և բացատրելը թե ինչ է ցույց տալիս դիագրամը:

2. Այս դիագրամի յուրաքանչյուր վանդակն արտահայտում է 50 ուր.: Ձախ սյունակը ցույց է տալիս թե քանիսն յեկամուտ ունեն չքավորը մինչև կոլտնտեսությունն մտնելը: Աջ սյունակը ցույց է տալիս նրա յեկամուտը կոլտնտեսություն մտնելուց հետո:

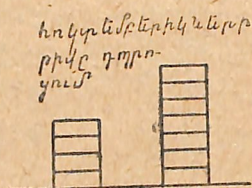
Կատարելը անհրաժեշտ հաշվումները և բացատրելը դիագրամը:

Զգալիոր ցուցադրվող յեկամուտը

մինչև կոլտնտեսությունն մտնելը
կոլտնտեսությունն մտնելուց հետո

հոկտեմբերի 1-ից հետո
բոլոր գործողները

գարնակցիին գարնակցիին

3. Այս դիագրամի յուրաքանչյուր վանդակն արտահայտում է 25 աշակերտ: Ձախ սյունակը ցույց է տալիս հոկտեմբերի 1-ին թիվը տարվա սկզբին, իսկ աջ սյունակը՝ նրանց թիվը տարեվերջին:

Կատարելը անհրաժեշտ հաշվումները և բացատրելը դիագրամը:

Գծելը այդպիսի դիագրամ ձեր դպրոցի հոկտեմբերի 1-ին և պիտներենների վերաբերյալ:

ԲԱԺԱՆՈՒՄ

I

1. Կոլտնտեսությունը պետք է 600 ու. գյուղատնտեսական հարկ տար: Այդ գումարի մի յերրորդ մասը նա մուծեց ժամանակից շուտ: Վո՞րքան ել պետք է մուծի:

2. 6 հավ մի տարում ածեցին 900 ձու: Քանի՞ ձու կածի մի հավը:

$$900:6=150$$

$$90 \text{ սաւն.}: 6=15 \text{ սաւն.} \quad 15 \text{ սաւն.}=150$$

3. Ձտիչ մեքենան 5 ժամում դտեց 800 կգ հացահատիկ: Նա դեռ պետք է 3 ժամ ել աշխատի: Վո՞րքան հացահատիկ կմաքրի այդքան ժամանակամիջոցում:

4.	200:2	400:2	200:4	600:4	500:2
	500:5	600:3	300:6	700:5	600:4
	700:7	800:4	400:5	900:2	700:5
	800:8	900:3	400:8	900:5	1000:5

5. Բանվորը և նրա կինը հավասար աշխատավարձ են ստանում: Նրանք միասին ստանում են 240 ու.: Վո՞րքան է յուրաքանչյուրի աշխատավարձը:

6. Գործարանում կար 285 հարվածային տղամարդ:

և 195 հարվածային կին: Մայիսի 1-ին հարվածայիններն ի մի քառորդը պարզեցան: Քանի՞ հարվածային պարզեցան:

7. 3 որում տրակտորն սպառում է 180 կգ նավթ: Վո՞րքան նավթ կսպառվի մի վեցորդում, մի յոթորդում:

8. Յեղան կենդանի քաշը 550 կգ է, մսի քաշը՝ 270 կգ պակաս կենդանի քաշից, իսկ ճարպը՝ 7 անգամ պակաս մսից: Վո՞րքան ճարպ կարող են տալ այդպիսի 2 զույգ յեղները:

9.	260:2	480:2	210:2	290:2	560:5
	280:2	630:3	230:2	450:2	810:2
	390:3	550:5	250:2	460:4	840:8
	440:4	640:2	270:2	270:2	420:4

10.	210:7	280:4	420:6	540:9	630:9
	240:8	320:8	420:7	560:8	640:8
	250:5	350:5	450:9	490:7	720:8
	270:3	360:9	480:6	560:7	810:9

11. Կոլտնտեսությունն ունի 280 կով և դրանցից 5 անգամ պակաս հորթեր: Քանի՞ հորթ ունի կոլտնտեսությունը:

$$\begin{array}{r} 280:5=56 \\ \hline 25 \text{ ասուն} : 5 = 5 \text{ ասուն} \quad 30:5=6 \\ 5 \text{ ասուն} + 6 = 56 \end{array}$$

12. «Անտառի որը» տնկեցին 270 կեչի և դրանից 6 անգամ պակաս՝ կաղնի: Ընդամենը քանի՞ ծառ տնկեցին:

13. Կառուցվող շենքի համար բերին 115 կգ յերկաթալար, դրանից 4 անգամ ավելի մեխ գնեցին, բայց բերին միայն մեկ հինգերորդ մասը: Քանի՞ կիլոգրամ մեխ դեռ պետք է բերվի:

14.	210:5	280:5	370:5	390:6	380:4
	230:5	310:5	330:6	440:8	680:8
	260:4	360:8	410:5	520:8	760:8
	270:5	340:4	460:5	570:6	440:5

15. Դպրոցում սովորում է 570 աշակերտ, վորոնց մի յերրորդ մասը պիտոներեն: Քանի՞ պիտոներ կա դպրոցում:

16. Յեթե մեր մաքում պահած թիվը մեծացնենք 6 անգամ, կստանանք 840: Ի՞նչ թիվ ենք պահել մըսքում:

17.	360:2	510:3	720:6	840:3	910:7
	380:2	520:4	750:3	840:6	940:2
	450:3	560:4	760:4	840:7	960:6
	480:4	720:3	810:3	920:4	960:8

18. 4 միատեսակ ջերմոցներում աճեցրին 540 թուփ ծաղկի սածիլ: Յուրաքանչյուր ջերմոցում քանի՞ թուփ սածիլ աճեցրին:

$$\begin{array}{r} 540:4=135 \\ \hline 52 \text{ ասուն} : 4 = 13 \text{ ասուն} \\ 20:4=5 \\ 13 \text{ ասուն} + 5 = 135 \end{array}$$

19. Շրջանում կա 680 գութան: Դրանց մեկ հինգերորդ մասը նորոգվելու կարիք ունի: Քանի՞ մեքենա նորոգվելու կարիք չունի:

20. Խորհրդային տնտեսությունը տրակտորների համար պահել էր 930 կգ նավթ: Դրանից ծախվեց 180 կգ: Մնացած նավթը քանի՞ ժամ կբավականացնի տրակտորներին, յեթե մեկ տրակտորը մի ժամում սպառի 6 կգ:

21. 540-ը 4 անգամ մեծ է իմ մաքում պահած թվից: Մաքումս ի՞նչ թիվ եմ պահել:

22.	370:2	720:5	810:6	870:5	930:6
	390:2	730:5	820:5	880:5	940:4
	510:2	740:4	840:5	910:2	940:5
	620:4	810:5	860:5	920:8	960:5

300				500				700			
150		150									
75	75	75	75								

23. Գծադրիր այսպիսի ուղղանկյուններ: Դրանց միջոցով կիսիր և կրկին կիսիր 300-ը, 500-ը և 700-ը:

24. 2 և ապա 4 հավասար մասի բաժանիր 900-ը և 1000 թվերը:

200						1000					

25. Գծադրիր այսպիսի ուղղանկյուններ: Դրանց միջոցով 200-ը և 1000-ը բաժանիր 2, ապա 4 և 8 հավասար մասերի:

II

1. Կոլտնտեսական ընտանիքը մի տարում ունեցավ 286 աչխոր, վորոնց կեսը հայրն էր վաստակել: Քանի՞ աչխոր էր ունեցել հայրը:

2. 4 ցեղական հավ մի տարում ածեցին 804 ձու: Հասարակ հավը մի տարում ածում է 60 ձու: Հասարակ հավը մի տարում քանի՞ անգամ քակաս է ածում ցեղական հավից:

3. Նույն տարածությունն ունեցող 3 հողամասում հավասարապես տնկեցին կեչիներ, ընդամենը 246 ծառ: Քանի՞ կեչի տնկեցին 2 հողամասում:

4.	264:2	484:4	202:2	606:3
	286:2	848:4	206:2	903:3
	393:3	626:2	303:3	408:4
	636:3	668:2	309:3	505:5

5.	364:4	426:6	305:5	639:9
	216:3	459:9	408:8	637:7
	328:8	427:7	204:4	248:8
	324:4	546:6	405:5	728:8

6. Մրցման են դուրս յեկել կոլտնտեսություններից երկու բրիգադ՝ կոմյերիտականը և «ծերերինը»: Կոմյերիտական բրիգադը 9 ժամում քամհարեց 126 պարկ ցորեն, իսկ «ծերերինը»՝ 8 ժամում 112 պարկ: Այդ բրիգադներից վորն էր ավելի արագ աշխատում:

7. Մի տարում կոլտնտեսությունն ունեցավ 756 ույեկամուտ: Այդ գումարի մի յերրորդ մասը նա ստացավ մթերքներով, մնացածը դրամով: Վորքա՞ն դրամ ստացավ կոլտնտեսականը:

8. Կոլտնտեսությունը կրպակում 3 որում վաճառվեց 768 ու կաթնամթերք: Որական քանի՞ ուրբուռ կաթնամթերք էր վաճառվում այնտեղ:

9.	256:4	364:7	475:5	245:7	207:9
	297:9	434:7	496:8	658:7	301:7
	336:4	456:6	564:6	657:9	402:6

10.	384:2	726:3	819:3	648:4	605:5
	528:4	728:4	459:3	964:4	608:4
	564:4	768:4	924:4	846:6	705:5

11.	876:6	976:8	508:4	704:4	776:4
	944:4	972:4	504:3	702:3	825:3
	931:7	984:6	405:3	801:3	861:3
12.	928:8	657:9	804:6	702:6	676:4
	561:3	414:9	705:3	402:6	738:6
	882:6	522:6	801:9	903:7	897:3

13. Զուլհակուհին 3 հին մեքենաներով որական արտադրում է 72 մ գործվածք, իսկ 4 նոր մեքենաներով արտադրում է 2 անգամ ավելի: Նա որական քանի՞ մետր գործվածք է արտադրում յուրաքանչյուր նոր մեքենայով: Վո՞րքանով ավելի քան հին մեքենայով:

14. Մեքենան ունի 360 իլիկ: Դրանց մի ութերորդ մասը պետք է վերանորոգվի: Քանի՞սն է աշխատում:

15. 5 հարվածայինից բաղկացած բրիգադն ստացավ 1000 ո. պարգև: Այդ գումարի մեկ հինգերորդ մասը բրիգադը հանձնեց ՄՈԳՐ-ի ֆոնդին, մեկ ութերորդ մասը՝ ողանավի կառուցման: Մնացած գումար բաշխեցին բրիգադի անդամների միջև: Վո՞րքան ստացավ բրիգադի յուրաքանչյուր անդամը:

ԿԻԼՈՄԵՏՐ

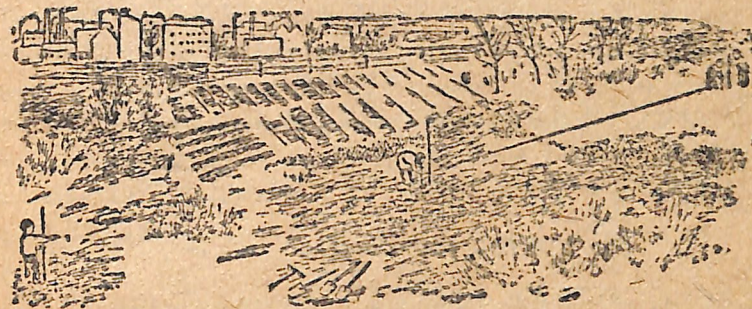
1. 1000 մետրը մի կիլոմետր է. կազմում: Չափապարանով քանի՞ անգամ պետք է 10-ական մետր չափել, վոր ստացվի 1 կմ:

Կիլոմետր բառը կրճատ գրում են կմ:

2. Մինչև Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը Լենինգրադի տրամվայի դճերի յերկարությունը 210 կմ էր: Հոկտեմբերի 15-ամյա տարեդարձին այդ դճերի յերկարությունն արդեն 400 կմ էր: Այդ ժամանակամիջոցում վորքանով ավելացավ տրամվայի դճերի յերկարությունը:

3. Մոսկվայից մինչև Լենինգրադ 648 կմ է: Ողտնափն այդ տարածությունն անցավ 4 ժամում: Ողանավը քանի՞ կիլոմետր էր թռչում մեկ ժամում:

ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՏԵՂԱՆՔՈՒՄ

1. Պատրաստեցեք 10 մետրանոց մեկ չափադարան և 10 նշանաձուղեր, յուրաքանչյուրը 1 $\frac{1}{2}$ մ յերկարության:

2. Մի բաց տեղում անցկացրեք 20 մ, 30 մ, 50 մ յերկարության ուղիղ դճեր:

3. Ուղիղ հարթ ճանապարհին չափեցեք 1 կմ:

4. Միջին քայլերով մեկ կիլոմետրը կարելի յե անցնել 15 րոպեյում: Քանի՞ մետր կարելի յե անցնել 3 րոպեյում:

Ժամացույցին նայելով հետևեցեք, թե տնից մինչև դպրոց ինչքա՞ն ժամանակումն էք գալիս: Մոտավորապես ի՞նչ հեռավորության վրա յեք ապրում դպրոցից:

5. 3 քայլը կարելի յե 2 մ ընդունել: Չափեցեք ձեր տնից մինչև դպրոց յեղած հեռավորությունը քայլերով: Հաշվեցեք՝ քանի՞ մետր է այդ հեռավորությունը:

Նման ձևով չափեցեք տնից մինչև դեղատուն, տնից մինչև կոոպերատիվ յեղած հեռավորությունը:

6. Գծագրի վրա 1 սմ-ն արտահայտում է 20 մ: Հատակագծով չափերը և հաշվերը ամբողջ թաղի յերկարությունը և զարոցի հեռավորությունն ամենամոտ անկյունից:

7. Չապապարանով չափեցեք այն թաղի յերկարությունը, վորտեղ գտնվում է ձեր դպրոցը, դպրոցական շենքից մինչև ամենամոտիկ անկյան հեռավորությունը և հենց դպրոցական շենքի յերկարությունը: Տեղում նկարեցեք դպրոցական թաղի յերկարությունը և դպրոցի դիրքն այնտեղ, 1 վանդակի յերկարությունն ընդունելով 10 մ: Գծագրի տակ գրեցեք մասշտաբը՝ 1 վանդակը=10 մ:

ԴՊՐՈՑԱՆԿԱՆ ԹԱՂ

ԴՊՐՈՑ

$$\text{Մասշտաբը } 1\text{սմ}=20\text{ մ}$$

8. Խաղերի հրապարակի յերկարությունը 90 մ է, լայնությունը 75 մ է: Գծագրի վրա հրապարակի հատակագիծը, ընդունելով 1 սմ-ը 15 մետրի փոխարեն:

9. Չափեցեք դպրոցի բակի յերկարությունն ու լայնությունը: Գծագրեցեք բակի հատակագիծը, մասշտաբը ընդունելով 1 սմ-ը 10 մ-ի փոխարեն:

10. Յերեխաներն աչքաչափով վորոշում եյին հեռավորությունը մինչև ծառը: Մեկն ասում էր թե հեռավորությունը մինչև ծառը 45 մ է, մյուսը՝ 55 մ: Պարզվեց, վոր մինչև ծառը 52 մ է: Այդ յերեխաներից վորն ավելի ճիշտ վորոշեց հեռավորությունը:

11. Աչքաչափով վորոշեցեք բանջարանոցի յերկարությունը: Չափելով ճշտեցեք այդ:

12. Աչքաչափով վորոշեցեք ամենամոտ հասարակական շենքի, այդու, զբոսավայրի յերկարությունը: Չափելով ճշտեցեք այդ:

ԱՆՑԱԾԻ ՍՏՈՒԴՈՒՄԸ

1.	90×6	85×3	$560 : 8$	$720 : 4$
	170×4	127×5	$477 : 9$	$864 : 6$

2. Ապրանքատար վազո՞ւմ տեղավորվում է 330 պարկ ալյուր, բեռնավառի վրա՝ 5 անգամ պակաս: 8 բեռնավառն միաժամանակ քանի՞ պարկ ալյուր կարող է տեղավորել:

ԲՈՒՈՐ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ՀԱՋԱՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ

1. Բանջարանոցում պետք է տնկեյին 250 թուփ: Այդ թուփերը տնկեցին 8 ամույում՝ յուրաքանչյուրում 28 հատ: Քանի՞ թուփ մնաց:

2. Կոտլերատիվն ստացավ 85 արդուկ, 40-ով ավել կացին, և կացիններից 95-ով ավելի մուրճ: Քանի՞ մուրճ ստացավ կոտլերատիվը:

3. Ստալինի անվան գործարանը 3 օրում բաց թողեց 214 ավտոմոբիլ: առաջին օրը՝ 66 հատ յերկրորդ օրը՝ 68: Քանի՞ օր բաց թողեց յերրորդ օրում:

4. Կոտլերատիվ բերին 360 կգ միս: Մինչև ճաշ մաճառեցին այդ մսի մի յերրորդ մասը, իսկ ճաշից հետո՝ 95 կգ: Քանի՞ կիլոգրամ միս մնաց խանութում:

5. Խորհրդային տնտեսությունը յուր յերկու ինկուրատորներում գրեց 600 ձու: Մի ինկուրատորում 67 ձվից, իսկ մյուսում՝ 45 ձվից ճտեր դուրս չեկան: Քանի՞ ճուտ դուրս յեկավ յերկու ինկուրատորում:

6. Սածելելու համար յերկու ջերմոցից վերցրին 650 թուփ. մեկից 50 թուփ ավելի քան մյուսից: Քանի՞ թուփ վերցրին յուրաքանչյուր ջերմոցից:

7. Յերկու հողամասում տնկեցին 125 կաղնու և 3 անգամ ավելի՝ յեղևնու տնկիներ: Այդ հողամասերից մեկի տնկիների թիվը 256 էր: Վճրքան եր մյուս հողամասին:

8. Կայարանից պահեստ պետք է տեղափոխել 270 տակառ ցեմենտ: Կրում են 2 բեռնավտոններ յուրաքանչյուրն ամեն անգամ 12-տկան տակառ: Մինչև ճաշ բեռնավտոնները կարողացան 7 անգամ գնալ դառնալ: Դեռ ինչքա՞ն ցեմենտ մնաց կայարանում:

ՀԱՇԻՎ

«Կարմիր փարոս» Լուսնոտեսությանը բաց է բողմված:

Առարկաների անունները	Քանակը	Դինը		Գումարը	
		ռուբ.	կոպ.	ռուբ.	կոպ.
դուլլ	4 հատ	1	96		
յեղան	6 հատ	1	28		
լար	4 կգ	3	13		
մեխ	6 կգ	1	88		
Ընդամենը					

9. Կատարիք անհրաժեշտ հաշվումները և դուրս բեր ընդհանուր գումարը:

10. Գրիր մի հաշիվ հետևյալ նյութերի համար՝ դազարի սերմ՝ 8 տուփ, տուփը 30 կոպեկով, վարունգի սերմ՝ 5 տուփ, ամեն մի տուփը՝ 50 կոպ., սամիթի սերմ՝ 2 տուփ՝ 20-ական կոպ., և բողկի սերմ՝ 3 տուփ՝ 25-ական կոպ.: Դուրս բեր ընդհանուր գումարը:

11. Կորոնտեսականը կացնին ավելց 4 ո. 75 կոպ. և

յեղանին՝ 1 ո. 28 կ.: 10 ուրբուց ինչքա՞ն փող յետ առացավ:

12. Հեռադրի ծախսը վորոշվում է այս աղյուսակում նշված սակագնով:

Ինչքա՞ն ծախս կլինի, յեթե պետհիմնարկը մի վայրից մյուսը 8 բառից կազմված հեռագիր տա:

Ո՞վ է հեռագրում	Ամեն մը բառի գնարը				Առաքման գնար
	ժողովրդական	առաքողաքայն հեռագիր			
		հասարակ.	չտալ	կայծակ	
մասնավոր անձ	7 կ.	20 կ.	60 կ.	1ռ. 20կ.	40 կ.
պետհիմնարկու- թյուն	5 կ.	15 կ.	45 կ.	90 կ.	40 կ.

13. Այս աղյուսակի և սակագնի համաձայն կազմիր հեռագիր տալու մի քանի խնդիրներ:

14. Յերեխաներն աչքաչափով վորոշեցին տախտակի յերկարությունը: Մեկն ասաց, թե այդ 4 մ 5 դմ է, մյուսը՝ 4 մ 8 դմ: Չափելուց հետո պարզվեց, վոր 4 մ 67 սմ է: Յուրաքանչյուրն ինչքա՞ն եր սխալվել:

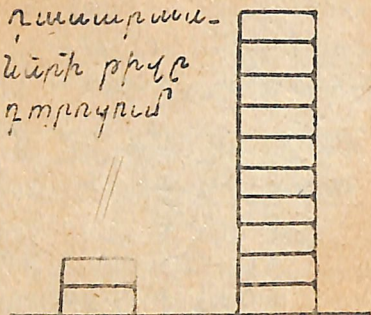
15. Դպրոցի բակի յերկարությունը 90 մ է, լայնու-թյունը՝ 80 մ: Բակը պատած է ցանկապատով: Վճրքան է ցանկապատի յերկարությունը, յեթե դրա 3 դռներից մեկի բռնած տաածությունը 3 մ է, մյուսներինը՝ 1 1/2-ական մ:

16. Գծադրիր 30 մ յերկարության և 25 մ լայնու-թյան խաղահրապարակի հատակագիծը, ընդունելով՝ 1 սմ-ը 55-ի փոխարեն:

17. Այս դիագրամը ցույց է տալիս դպրոցի աճը հոկտեմբերից հետո 15 տարում:

Յուրաքանչյուր վանդակն արտահայտում է 7 դասու-

гиперин-
ийн ррч
гтрчид

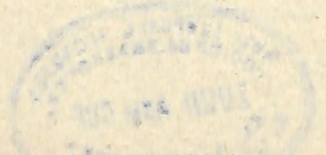
Տիպիկ հոգ- 15 քարք
ուժժեր հայր

13. Դպրոցական բան-
ջարանոցում 18 ածուկ
կադամբ ե, 15-ը՝ ճակըն-
դեղ, 14-ը՝ գազար և
8-ը սոխ: Գծագրերը դիա-
զրամ «Դպրոցական բան-
ջարանոցի ածուկների
քանակութիւնը»
վերնագրով, մեկ վան-
դակն ընդունելով 2
ածուկ:

21. $176 + X = 380$ $600 - X = 218$ $X - 243 = 370$
 $264 + X = 407$ $537 - X = 309$ $X - 340 = 486$
 $321 + X = 560$ $709 - X = 427$ $X - 401 = 399$
 $419 + X = 800$ $835 - X = 693$ $X - 342 = 287$

Բոլոր գործողություններով խնդիրներ հազարի սահմանում:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0242903

936
ԳՆՆԸ 50 ԿՈՊ.
ԿԱԶՄԸ 30 ԿՈՊ.

7

Н. С. ПОПОВА
Учебник Арифметики
II класс
Госиздат ССР Армении
Эривань 1936